सशक्त पंचायत सतत् विकास

सत्यमेव जयते

यशदा

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

चला गाव घडवू या !

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

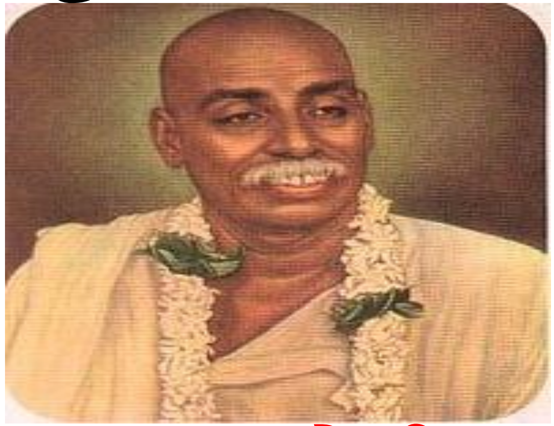

राष्ट्रसंत तुकडोजी महाराज

गाव हा विश्वाचा नकाशा | गावावरून देशाची परीक्षा |
गावंची भंगता अवदशा | येईल देशा ||

ग्रामसुधारनेचा मंत्र |सज्जनांनी व्हावे एकत्र|
संघटना हेच शक्तीचे सूत्र |ग्रामराज्य निर्माण करी ||
एकदा झालीया निश्चय | मग लोकाची होते सहाय्य|
कामे करण्याची सोय सोपी होते

https://youtu.be/nHzLC3Nrc9o?si=nbdvdJ3OnuIfizmc

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

अभियान प्रतिज्ञा

मी भारताचा सुजान नागरिक अशी शपथ घेतो कि , मी या देशाला सुजलाम –सुफलाम करण्यासाठी कटिबद्ध आहे . मी या भारत मातेला सुंदर व समृद्ध ठेवण्यासाठी मला मिळालेल्या भूमिकेच्या माध्यमातून प्रयत्न करेन .माझी सेवा ग्रामपंचायत क्षेत्रात सुशासन युक्त पंचायत ,सक्षम पंचायत ,जलसमृद्ध पंचायत ,स्वच्छ व हरित पंचायत ,उपजिविका पोषक पंचायत,सामाजिक न्याय पंचायत करण्यासाठी वचनबद्ध आहे. केंद्र व राज्य सरकारच्या योजना ग्रामीण भागात प्रभावीपणे राबविणे हे माझे कर्तव्य आहे.लोकसहभाग व श्रमदानातून गावात लोकचळवळ निर्माण करण्यासाठी मी प्रमाणिकपणे काम करेन

जय हिंद

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

SDG चे नवरत्न संकल्पनेत स्थानिकीकरण

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

Theme		Video link
Poverty Free Village — Theme 1	गरिबी मुक्त आणि वर्धित उपजीविका पोषक गाव	https://www.youtube.com/watch?v=Py9ecKv1EMw
Healthy Village — Theme 2	आरोग्य दायी गाव	https://www.youtube.com/watch?v=2VKem94HX34
Child Friendly Village — Theme 3	बाल स्नेही गाव	https://www.youtube.com/watch?v=Y9SKHRG759M
Water sufficient Village — Theme 4	जलसमृद्ध गाव	https://youtu.be/FM96LprUfkc
Clean and Green Village — Theme 5	स्वच्छ व हरित गाव	https://youtu.be/YyOC6_CBfpU
Village with Self-Sufficient Infrastructure — Theme 6	स्वयंपूर्ण पायाभूत सुविधा युक्त गाव	https://www.youtube.com/watch?v=RNo1bZertd8
Socially Secured Village — Theme 7	सामाजिक दृष्ट्या सुरक्षित गाव व सामाजिक न्याय	https://www.youtube.com/watch?v=05Rnw_ARuGY
Village with Good Governance — Theme 8	सुशासन युक्त गाव	https://www.youtube.com/watch?v=gGLItIfSSwM
Women Friendly Village — Theme 9	महिला स्नेही व बालिका मैत्री गाव	https://www.youtube.com/watch?v=KCQU1IFm9S4

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

- विकसित महाराष्ट्र -2047 उद्दिष्ट प्राप्तीकरिता पंचायत राज संस्था अधिक गतिमान करणे व त्यांना प्रोत्साहन देणे आवश्यक आहे .
- ग्रामीण महाराष्ट्राच्या विकासामध्ये पंचायतराज संस्थांचे योगदान मोठे असून त्रिस्तरीय पंचायतराज संस्थेमार्फत ग्रामीण भागाचा सर्वांगिण विकास करणे हे मुख्य ध्येय आहे.
- मा. मुख्यमंत्री यांनी पंचायत राज संस्था अधिक सक्षम करणेबाबत व अस्तितवात असलेल्या योजना प्रभावीपणे राबविण्याबाबत निर्देश दिले . त्यानुसार मा . मंत्री (ग्रामविकास) यांनी अभियानाबाबत संकल्पना मांडली .
- मा. उपमुख्यमंत्री (वित्त) यांनी दि. 10.03.2025 रोजीच्या अर्थसंकल्पीय भाषणामध्ये राज्यात “मुख्यमंत्री शाश्वत समृध्द पंचायतराज अभियान” राबविण्याची घोषणा केली आहे.
- त्याअनुषंगाने राज्यात उत्कृष्ट काम करणाऱ्या ग्रामपंचायत, पंचायत समिती व जिल्हा परिषदांना प्रोत्साहनपर पुरस्कार देण्याकरिता तालुका, जिल्हा, महसुल विभाग व राज्य स्तरावर “मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान” राबविण्याचा शासनाने निर्णय घेतला आहे

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

अभियान कालावधी: दिनांक 17 सप्टेंबर ते 31 डिसेंबर 2025

अभियानाची पूर्व तयारी

- तालुका व जिल्हास्तरावर प्रशिक्षण ,ग्रामपंचायतीना प्रशिक्षण
- ग्रामस्तरावर अभियानाची पूर्वतयारी ,तालुकास्तरीय अधिकाऱ्यांना ग्रामपंचायती कडे संपर्क अधिकारी म्हणून नेमणूक देणे
- दि 17 सप्टेंबर रोजी विशेष ग्रामसभा व गाव स्तरीय समितीची स्थापना तसेच अभियानास अनुसरून विषयवार लहान गट स्थापन करणे
- अभियान कालावधीत सर्व मुद्द्यावर कार्यवाही करणे व दैनंदिन अहवाल App द्वारे पाठवणे
- ऑक्टोबर व नोव्हेंबर- संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानाची प्रभावी अंमलबजावणी करणे .

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

कार्यशाळांच्या वेळापत्रकाबाबत

जिल्हास्तरीय कार्यशाळा

दि.२५ ते ३० ऑगस्ट २०२५ या दरम्यान.
उपस्थिती :- मा.पालकमंत्री, मा.लोकप्रतिनिधी, सरपंच, जिल्ह्यातील वरिष्ठ अधिकारी व ग्रामपंचायत अधिकारी यांना आमंत्रित करावे.
आयोजनाची जबाबदारी :- मुख्य कार्यकारी अधिकारी, जिल्हा परिषद.

तालुका/पंचायतस्तरीय कार्यशाळा

दि.१ ते ५ सप्टेंबर २०२५ या दरम्यान.
उपस्थिती :- तालुका स्तरीय वरिष्ठ अधिकारी, पर्यवेक्षीय अधिकारी, ग्रामपंचायत सदस्य,ग्रामपंचायत कर्मचारी, रोजगार सेवक इ. यांना आमंत्रित करावे.
आयोजनाची जबाबदारी :- गटविकास अधिकारी, पंचायत समिती.

ग्रामस्तरीय कार्यशाळा

दि.६ ते १० सप्टेंबर २०२५ या दरम्यान.
उपस्थिती :- सरपंच, ग्रामपंचायत सदस्य, ग्रामपंचायत अधिकारी व कर्मचारी, ग्रामस्थ, महिला बाळगट, युवक इ.
गावातील प्रत्येक नागरिकास विशेष कार्यक्रमात व त्यात अभियानाची सविस्तर माहिती देत जनजागृतीसाठी प्रेरित करावे.
आयोजनाची जबाबदारी :- सरपंच व ग्रामपंचायत अधिकारी.

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियानाचे घटक व गुण

अ.क्र.	मुख्य घटक	गुण
1	सुशासन युक्त पंचायत (Good Governance)	16
2	सक्षम पंचायत (स्वनिधी व लोकवर्गणी)	10
3	जल समृध्द , स्वच्छ व हरित गाव	19
4	मनरेगा व इतर योजनांचे अभिसरण	06
5	गावपातळी वरील संस्था सक्षमीकरण	16
6	उपजिविका विकास,गृहनिर्माण ,सामाजिक न्याय	23
7	लोकसहभाग व श्रमदान माध्यमातून लोकचळवळ निर्माण करणे	05
8	नाविण्यपूर्ण उपक्रम	05
	एकूण गुण	100

कामांचा तपशील व समाविष्ट होणारे उपक्रम/योजना

अ.क्र.	मुख्य घटक	मुख्यत्वे करून करावयाच्या कामाचा तपशील	गुण	जबाबदार विभाग
1	सुशासन युक्त पंचायत (Good Governance)	• लोकाभिमुख प्रशासन -सर्व सेवा ऑनलाइन पद्धतीने नागरिकांना सुलभ रित्या देणे • नागरी सेवा सुविधा केंद्र दर्जा - सर्व शासकीय कार्यालयातील सर्व प्रकारचे दाखले देणे. • तक्रार निवारण, ग्रामपंचायत वेबसाईट, CCTV बसवणे, दप्तर अद्ययावत करणे व स्थानिक निधी लेखापरिक्षण करणे, • ग्रापं सर्व सभा व कार्यवृत्तांत नोंदवही अद्ययावत करणे, ग्रामविकास समिती कामकाज, मतदार/नागरिकांनी ॲप डाऊनलोड करणे, • आयुष्यमान भारत कार्ड , व खर्च , दिव्यांग ओळखपत्र	16	ग्रामपंचायत, आरोग्य विभाग (स्तर जिल्हा/ तालुका/ ग्रामपंचायत)
2	सक्षम पंचायत (स्वनिधी, CSR व लोकवर्गणी)	• कर व पाणी पट्टी वसुली, थकबाकी करवसुली • लोकवर्गणी • स्वउत्पन्न	१०	ग्रामपंचायत, (स्तर जिल्हा/तालुका/ ग्रामपंचायत)

कामांचा तपशील व समाविष्ट होणारे उपक्रम/योजना

अ.क्र.	मुख्य घटक	मुख्यत्वे करून करावयाच्या कामाचा तपशील	गुण	जबाबदार विभाग
3	जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Water Sufficient, Clean & Green Village)	• पाण्याचा ताळेबंद, शुद्ध पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा, पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोत बळकटीकरण • विद्युत देयकांचा नियमित भरणा • रेन वॉटर हार्वेस्टिंग यूनिट, मृद व जल संवर्धनाची कामे, सूक्ष्म सिंचनाखालील क्षेत्र वाढविणे, • सौर उर्जा प्रकल्प कार्यान्वित करणे, सौरघर व बायोगॅस प्रकल्प • वृक्ष लागवड व वृक्ष संवर्धन करणे • ग्राम स्वच्छता अभियान प्रभावीपणे राबवणे • एकल वापर प्लास्टिक बंदी, घनकचरा व्यवस्थापन, सांडपाणी व्यवस्थापन	19	ग्रामपंचायत, पाणी पुरवठा ,SBM ,जल संधारण ,शिक्षण विभाग (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)
4	मनरेगा व इतर योजनांशी अभिसरण	• महात्मा गांधी राष्ट्रीय ग्रामीण रोजगार हमी योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी , पुनर्भरणाची कामे - निर्मल शोषखड्डा (वैयक्तिक/सामुदायिक), जलतारा कामे, विहिर पुनर्भरण, Rain Water Harvesting • नविन विहिर, शेततळे, ढाळीचे बांध, अनगड दगडी बांधकाम • शेतीशी निगडित/शेतीपूरक कामे • विविध योजनांतर्गत घरकुले कार्यक्रमासोबत अभिसरण	6	ग्रामपंचायत, मनरेगा ,कृषि , (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)

कामांचा तपशील व समाविष्ट होणारे उपक्रम/योजना

अ.क्र.	मुख्य घटक	मुख्यत्वे करून करावयाच्या कामाचा तपशील	गुण	जबाबदार विभाग
5	गावपातळी वरील विविध संस्था सक्षमीकरण	• ग्राम पंचायत सक्षमीकरण • शाळा सुविधा व अंगणवाडी सुविधा सक्षमीकरण, • प्राथमिक आरोग्य केंद्र/उपकेंद्र सुविधा व पशुवैद्यकीय उपचार केंद्र सुविधा सक्षमीकरण • स्मशानभुमी व व्यायाम शाळांमधील सुविधा, • धार्मिक स्थळांचे सुशोभिकरण.	१६	ग्रामपंचायत, बांधकाम ,शिक्षण ,महिला व बाल कल्याण , पशुसंवर्धन विभाग (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)
6	उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय (Livelihood Development and Social Justice)	• प्रधानमंत्री आवास व इतर शासकीय घरकुल योजनांतर्गत कामे पूर्णत्वास नेणे, पात्र भूमिहिन बेघर कुटूंबांना घरकुल बांधणीसाठी जागा उपलब्ध करुन देणे, • बचतगटामध्ये महिलांचा सहभाग वाढवणे • पात्र बचत गटांना बँके मार्फत कर्ज वितरण • बचत गटातील महिलांना लखपती दिदी करणे • स्वयंरोजगारासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण देणे व बँकेमार्फत कर्ज वितरण करणे • सामाजिक अर्थसहाय्य योजनांतर्गत वंचित घटकांना लाभ देणे, शेतकरी उत्पादक संस्था स्थापन करणे • शेतकरी उत्पादक संस्थामध्ये महिलांचा सहभाग, अनुसूचित जाती व नवबौद्ध वस्तीमध्ये पायाभूत सोयी सुविधा, टी.बी.मुक्त व ॲनिमिया मुक्त गाव संकल्पना	२३	ग्रामपंचायत, DRDA ,MSRLM , महसूल ,कृषि , समाजकल्याण , आरोग्य (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)

कामांचा तपशील व समाविष्ट होणारे उपक्रम/योजना

अ.क्र.	मुख्य घटक	मुख्यत्वे करून करावयाच्या कामाचा तपशील	गुण	जबाबदार विभाग
7	लोकसहभाग व श्रमदान माध्यमातून लोकचळवळ निर्माण करणे .	• लोकसहभाग व श्रमदानातून लोक चळवळ उभी करणे, • रस्त्याची नवीन कामे व जुने रस्ते दुरुस्ती करणे तसेच पाणंद रस्ते कामे प्राधान्याने मंजूर व पुर्ण करणे.	५	ग्रामपंचायत,महसूल , कृषि , शिक्षण ,महिला व बाल कल्याण , आरोग्य विभाग (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)
8.	नाविन्य पूर्ण उपक्रम	• ग्रामपंचायतीने राबविलेले नाविन्यपूर्ण उपक्रम	५	ग्रामपंचायत,महसूल , कृषि , शिक्षण ,महिला व बाल कल्याण , आरोग्य विभाग (स्तर जिल्हा / तालुका/ ग्रामपंचायत)

मग्रारोहयो व इतर योजनांशी अभिसरण व संस्था सक्षमीकरण

- मग्रारोहयो वइतर योजना सोबत अभिसरण. विहीर पूर्नभरण, जलतारा, निर्मल शोष खड्डे
- ग्रामीण निवारा -विविध घरकुल योजना व मनरेगा अभिसरण
- गाव पातळीवर सर्व शाळामध्ये मुलां-मुलीसाठी स्वतंत्र स्वच्छतागृह, पिण्याचे पाणी, पोषक परसबाग, सोलर युनिट, कार्यन्वित करणे.
- अंगणवाडी सुविधा सक्षमीकरण.
- स्मशानभूमी मध्ये निवारा शेड पाण्याची सोय, सौरदिवे, पोहोच रस्ता, वृक्षारोपण इत्यादी सुविधा निर्माण.
- व्यायाम शाळा व खुली व्यायाम शाळा सुविधा उपलब्धता.
- गावामध्ये बाग - बगीचा निर्माण करणे.
- धार्मिक स्थळ व पर्यटन स्थळ सुशोभिकरण.

उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय

- विविध घरकूल योजनेतील अपूर्ण व नविन मंजूर सर्व घरकूले पूर्ण.
- स्वयं-सहाय्यता बचत गटांमध्ये महिला मतदार लोकसंख्येच्या प्रमाणात महिलांचा सहभाग. बचत गटांमधील महिला लखपती दिदी स्वयं-सहाय्यता शेतकरी उत्पादक संस्था/कंपनी मध्ये महिलांचा सहभाग.
- राष्ट्रीय व राज्य सामाजिक अर्थसहाय्य योजने अंतर्गत गावातील सर्व वंचित पात्र लाभार्थी यांना लाभ.
- पीएम -विश्वकर्मा योजनेचा पात्र ग्रामीण कारागीरांना लाभ.
- ॲनिमियामुक्त गाव.
- लोकसहभाग व श्रमदानांतून लोकचळवळ उभारणी.
- लोकसहभातून व शासकिय निधीमधून नवीन रस्ते, रस्ते दुरूस्ती, पाणंद रस्ते निर्मिती

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियानांतर्गत स्थापन करावयाच्या समित्या

- अभियानाच्या अंमलबजावणी व संनियंत्रणासाठी मा. मंत्री (ग्रामविकास)यांच्या अध्यक्षतेखाली राज्यस्तरीय समिती (सदर समितीस गुणांकन, अभियान कालावधी, पुरस्कारची रक्कम व इतर बाबींमध्ये आवश्यकतेनुसार व निधी उपलब्धतेनुसार बदल करण्याचे अधिकार राहतील)
- ग्रामपंचायत स्तरावर प्रभावी अंमलबजावणीसाठी सरपंच/प्रशासक यांच्या अध्यक्षतेखालील समिती
- अभियानातंर्गत ग्रामपंचायतीची विविध स्तरावर पुरस्कारासाठी निवड करण्याकरीता मुल्यमापनासाठी तालुकास्तरीय, जिल्हास्तरीय, विभागस्तरीय व राज्यस्तरीय मुल्यमापन समिती गठीत करण्यात येत आहे.
- प्रत्येक स्तरावर पालक अधिकारी त्या-त्या समितीमार्फत नेमण्यात येतील.

अभियान अंतर्गत निर्देशकांची काटेकोरपणे अंमलबजावणी साठी विभाग, जिल्हा व पंचायत समिती स्तरावर सनियंत्रण व मुल्यमापनयंत्रणा समिती नियोजन करेल

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

- विभागीय आयुक्त हे विभागातील प्रत्येक जिल्ह्यासाठी, अपर आयुक्त/ उपायुक्त/ उपसंचालक/ सहआयुक्त या दर्जाच्या अधिकाऱ्यांची पालक अधिकारी म्हणून नेमणूक करतील.
- मुख्य कार्यकारीअधिकारी, जिल्हा परिषद हेजिल्ह्या तील प्रत्येक तालुक्यासाठी जिल्हा परिषद, विभाग प्रमुख यांचीपालक अधिकारीनेमणूक करतील .
- गटविकास अधिकारी, पंचायतसमिती हे त्यांच्यातालुक्यातील जिल्हा परिषद मतदारसंघासाठी, पंचायतसमिती मधील विभाग प्रमुखयांची संपर्कअधिकारी म्हणून नेमणूक करतील.

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

ग्रामपंचायत निवडीची कार्यपद्धती

ग्रामपंचायतींकडून प्राप्त स्वमुल्यांकन प्रस्तावांचे तालुकास्तरीय समितीकडून मुल्यमापन करून ३ अत्युत्कृष्ट ग्रामपंचायतींची पुरस्कारासाठी निवड व २ ग्रामपंचायतींची विशेष पुरस्कारासाठी निवड

↓

जिल्ह्यातील तालुकास्तरीय अत्युत्कृष्ट ३ ग्रामपंचायतींचे जिल्हास्तरीय समितीकडून मुल्यमापन करून सर्वाधिक गुण प्राप्त ३ ग्रामपंचायतींची जिल्हास्तरीय पुरस्कारासाठी निवड

↓

जिल्हास्तरीय पुरस्कार प्राप्त प्रथम २ ग्रामपंचायतींचे विभागस्तरीय समितीकडून मुल्यमापन करून सर्वाधिक गुण प्राप्त ३ ग्रामपंचायतींची विभागस्तरीय पुरस्कारासाठी निवड

↓

विभागस्तरीय पुरस्कार प्राप्त प्रथम २ ग्रामपंचायतींचे राज्यस्तरीय समितीकडून मुल्यमापन करून सर्वाधिक गुण प्राप्त ३ ग्रामपंचायतींची राज्यस्तरीय पुरस्कारासाठी निवड

↓

सदर अभियानातंर्गत जिल्हापरिषद व पंचायत समिती यांनी उत्स्फुर्त व सक्रीयपणे सहभाग घेण्यासाठी विभागस्तरावर व राज्यस्तरावर ग्रामपंचायतींना प्राप्त गुणांकनाच्या अधारे काढलेल्या टक्केवारी नुसार ३ पंचायत समित्यांची विभागस्तर व राज्यस्तरावर तसेच ३ जिल्हा परिषदांची राज्यस्तरावर पुरस्कारासाठी निवड केली जाईल.

“मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान” अंतर्गत विविध स्तरावर पुरस्काराचे स्वरुप

पंचायतराज संस्था	तालुका स्तर	जिल्हा स्तर	विभागस्तर	राज्यस्तर	एकूण पुरस्काराची संख्या
ग्रामपंचायत	३५१ x ३ ग्रा.पं. = १०५३ ग्रा.पं.	३४ X ३ ग्रा.पं. =१०२ ग्रा.पं.	६ X ३ ग्रा.पं. =१८ ग्रा.पं.	3 ग्रा.पं.	१८७८
	विशेष पुरस्कार प्रत्येक तालुक्यातील 2 ग्रामपंचायती ३५१ x २ पुरस्कार = ७०२ ग्रा.पं.	--	-		
पंचायत समिती	-	-	६ X ३ पंचायत समिती =१८ पंचायत समिती	३ पंचायत समिती	21
जिल्हा परिषद	-	-	-	३ जिल्हा परिषद	3
					1902

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

ग्रामपंचायतीसाठी बहुस्तरीय पुरस्कार

-- राज्यस्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
५ कोटी	३ कोटी	२ कोटी

-- विभागस्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
१ कोटी	८० लक्ष	६० लक्ष

-- जिल्हास्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
५० लक्ष	३० लक्ष	२० लक्ष

-- तालुकास्तरीय --			
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार	२ विशेष पुरस्कार
१५ लक्ष	१२ लक्ष	८ लक्ष	५ लक्ष

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

पंचायत समितींसाठी बहुस्तरीय पुरस्कार

-- राज्यस्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
२ कोटी	१ कोटी	१.२५ कोटी

-- विभागस्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
१ कोटी	७५ लक्ष	६० लक्ष

जिल्हा परिषद राज्यस्तरीय पुरस्कार

-- राज्यस्तरीय --		
प्रथम पुरस्कार	द्वितीय पुरस्कार	तृतीय पुरस्कार
५ कोटी	३ कोटी	२ कोटी

यशदा

ग्रामपंचायत निवडीचे प्रस्ताव पाठविण्यासाठी कालमर्यादा

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मूल्यमापन करणारी समिती	मूल्यमापन/निवड प्रस्ताव सादर करण्याची अंतिम तारीख
ग्रामपंचायत स्तरावरून तालुका स्तरीय समितीकडे अर्ज स्वयंमूल्यमापन करून सादर करणे	दि.10 जानेवारी
जिल्हास्तरीय समिती	दि 27 जानेवारी
विभागस्तरीय समिती	दि.16 फेब्रुवारी
राज्यस्तरीय समिती	दि.28 फेब्रुवारी

मूल्यमापन	तालुका स्तरीय मूल्यमापन	दि.11 जानेवारी ते दि.26 जानेवारी
	जिल्हा स्तरीय मूल्यमापन	दि.28 जानेवारी ते दि.15 फेब्रुवारी
	विभाग स्तरीय मूल्यमापन	दि.17 फेब्रुवारी ते दि.27 फेब्रुवारी
	राज्य स्तरीय मूल्यमापन मार्च महिना	

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

- अभियानाबाबत जनजागृती/सहभागा करिता लोकांना प्रोत्साहित करणे/कार्यक्रमाची माहिती करूनदेणे/अंमलबजावणीचे समीक्षण करणेइत्यादी बाबतउत्कृष्ट कार्यकरणाऱ्या विभागातील एका ग्रामीणपत्रकारास राज्यस्तरावर पुरस्कार देवूनगौरविण्यात येईल.
- अभियानास इन्स्टाग्राम, फेसबुक, युट्युब या ॲप्स वर व्यापक प्रसिद्धी देणाऱ्या 3 चॅनल/अकाउंट (बातम्यादेणारेचॅनल्सवगळता) यांना राज्यस्तरावर पुरस्कार देवून गौरविण्यात येईल.
- राज्यग्रामीण विकाससंस्था, यशदायांच्या मार्फत क्षमताबांधणी प्रशिक्षणराबवून स्थानिकभाषेत प्रशिक्षणमॉड्युल विकसित करण्यात येईल.
- या अभियानाकरिता ग्रामपंचायतनिहाय खाते, अभिलेख, छायाचित्रे व इतर तपशीलाचे जतन करण्यासाठी स्वतंत्र संकेतस्थळ निर्माण करण्यात येईल.

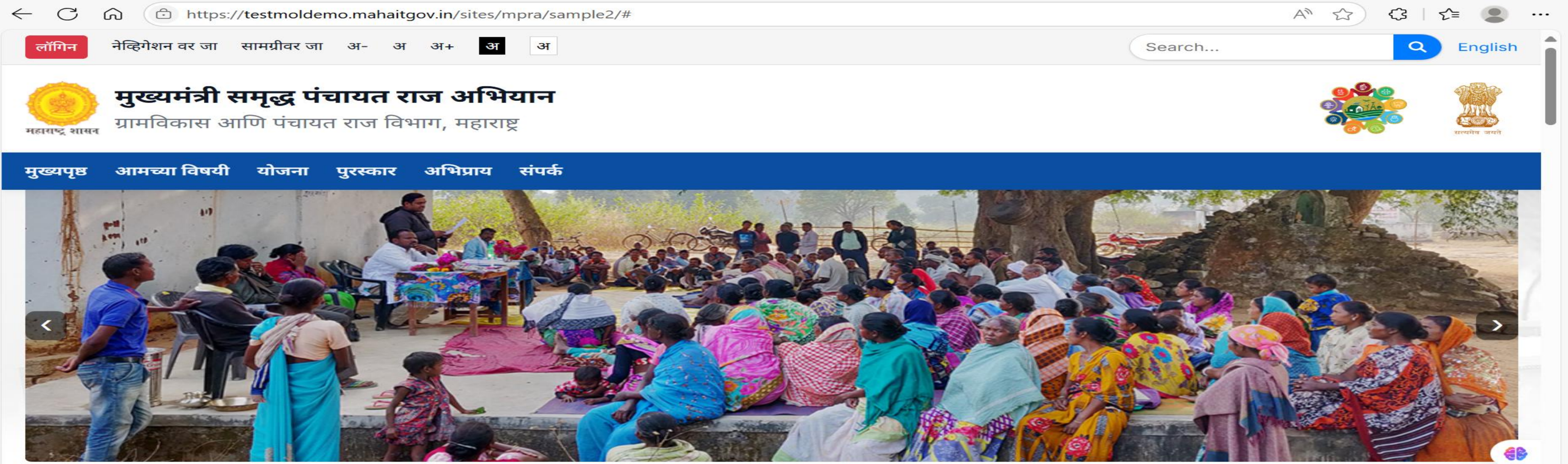
https://testmoldemo.mahaitgov.in/sites/mpra/sample2/#
लॉगिन
नेव्हिगेशन वर जा
सामग्रीवर जा
अ-
अ
अ+
अ
अ
Search...
English
मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान
ग्रामविकास आणि पंचायत राज विभाग, महाराष्ट्र
महाराष्ट्र शासन
मुख्यपृष्ठ
आमच्या विषयी
योजना
पुरस्कार
अभिप्राय
संपर्क

https://testmoldemo.mahaitgov.in/sites/mpra/sample2/#
लॉगिन
नेव्हिगेशन वर जा
सामग्रीवर जा
अ-
अ
अ+
अ
अ
Search...
मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान
ग्रामविकास आणि पंचायत राज विभाग, महाराष्ट्र
महाराष्ट्र शासन
मुख्यपृष्ठ
आमच्या विषयी
योजना
पुरस्कार
अभिप्राय
संपर्क
सुशासन युक्त पंचायत
सक्षम पंचायत
जल समृध्द ,
स्वच्छ व हरित गाव
मनरेगा व इतर
योजनांचे अभिसरण
गावपातळी वरील
संस्था सक्षमीकरण
उपजिविका विकास,
गृहनिर्माण, सामाजिक न्याय
लोकसहभाग व श्रमदान माध्यमातून
लोकचळवळ निर्माण करणे
नाविन्यपूर्ण उपक्रम

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

योजनेच्या अंमलबजावणीमुळे होणारे अपेक्षित साध्य

- ग्रामपंचायतीच्या सेवा ऑनलाईन उपलब्ध होतील. ग्रामपंचायत वेबसाईट, दफ्तर सर्व सभा व कार्यवृत्तांत अद्ययावत होण्यास मदत.
- चालू व थकीत कर वसुली, विविध उत्पनांच्या स्त्रोताव्दारे ग्रामपंचायतीचा महसूल वाढण्यास मदत होणार आहे. तसेच लोकवर्गणीमधून लोकोपयोगी सुविधा उपलब्ध करून देणे तसेच ग्रामपंचायतीचे दुकानगाळे भाडे, मोबाईल टॉवर भाडे, जाहिराती इत्यादीमधून स्वउत्पन्न असणे यामधून ग्रामपंचायत आर्थिकदृष्ट्या सक्षम होण्यास मदत होणार असून विविध पायाभूत सुविधांचा विकास होवू शकणार आहे. परिणामी, त्यासाठी लागणाऱ्या शासनाच्या निधीची बचत होण्यास मदत होणार आहे.
- आपले सरकार सेवा केंद्रास नागरी सुविधा केंद्र दर्जा
- गावामध्ये CCTV ची सुविधा
- आयुष्यमान भारत कार्ड सर्व लाभार्थींना उपलब्ध होईल

योजनेच्या अंमलबजावणीमुळे होणारे अपेक्षित साध्य

- जल जीवनमिशन अंतर्गत हर घर नल – नल से जल या योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी. पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोत बळकटीकरण.
- लोकसहभागातून सर्व ग्रामपंचायती मध्ये पाण्याचा ताळेबंद, रेन वॉटर हार्वेस्टिंगची सुविधा
- अपारंपारिक उर्जा व सौर उर्जेचा वापर मोठ्या प्रमाणात करता येईल, प्रधानमंत्री सुर्यघर योजनेची अंमलबजावणी प्रभावीपणे करता येईल.
- वृक्षलागवड, ग्रामस्वच्छता अभियान, एकल वापर प्लास्टीक बंदी, घन कचरा व सांडपाणी व्यवस्थापन प्रभावी अंमलबजावणी
- उत्कृष्ट आणि अत्युत्कृष्ट कामगिरी करणाऱ्या ग्रामपंचायतीकडून प्रेरणा घेऊन इतर ग्रामपंचायतीही आपली विकासाची दिशा व गती सुधारतील

योजनेच्या अंमलबजावणीमुळे होणारे अपेक्षित साध्य

- जल जीवनमिशन अंतर्गत हर घर नल – नल से जल या योजनेची प्रभावी अंमलबजावणी. पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोत बळकटीकरण.
- गावा-गावांमध्ये विकासाची एक निकोप स्पर्धा निर्माण करणे, सुशासन प्रस्थापित करणे आणि प्रत्येक गावाला आत्मनिर्भर बनवणे शक्य होईल.
- डिजिटल शाळा, रोजगाराच्या संधी आणि महिलांचे सक्षमीकरण यांसारखे अनेक फायदे थेट नागरिकांपर्यंत पोहोचतील.

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	1) सुशासनयुक्त पंचायत (Good Governance)							
1.1	**लोकाभिमुख प्रशासन** -ग्रामपंचायत मार्फत दिल्या जाणाऱ्या सर्व सेवा ऑनलाइन पद्धतीने नागरिकांना सुलभ रित्या देणे (लोकसेवा हक्क अध्यादेश - २०१५ अंतर्गत ७ प्रकारचे दाखले तसेच www.dccrs.gov.in द्वारे जन्म व मृत्यू बाबतचे दाखले ऑनलाईन देणे)	प्राप्त अर्ज	निर्गत अर्ज	दि.०१ एप्रिल ते मोहीम कालावधीपर्यंत आलेले अर्ज व निर्गत अर्ज तसेच ऑनलाइन अहवाल तपासून त्या प्रमाणे गुण देणे.	100%	100%	100%	1
1.2	**नागरी सेवा सुविधा केंद्र दर्जा** - ग्रामपंचायत कडील आपले सरकार सेवा केंद्र सक्षम करून त्यास नागरी सेवा सुविधा केंद्र दर्जा (सीएससी) मिळवणे. त्याद्वारे सर्व शासकीय कार्यालयातील सर्व प्रकारचे दाखले देणे. तसेच लोकोपयोगी B2C सेवा उपलब्ध करून देणे. (प्रामुख्याने सातबारा उतारा, खाते उतारा, प्रॉपर्टी कार्ड उतारा,फेरफार उतारा इत्यादी)	प्राप्त अर्ज	निर्गत अर्ज	ग्रामपंचायत कडील आपले सरकार सेवा केंद्र सक्षम करून नागरी सेवा सुविधा केंद्र दर्जा (सीएससी) मिळवणे. त्याद्वारे ग्रामस्थांना सेवा पुरवठा केली असल्यास त्यानुसार गुण देणे.	100%	100%	100%	1.5
1.3	**तक्रार निवारण** - ग्रामपंचायत कडील प्राप्त झालेले सर्व सार्वजनिक स्वरूपाच्या तक्रारीचे विहित मुदतीत निवारण करणे. ग्रामपंचायत कार्यालयाचे दर्शनी ठिकाणी तक्रार पेटीद्वारे देखील तक्रार अर्ज संकलन करण्याची सुविधा ग्रामपंचायत मार्फत केलेली असली पाहिजे.	प्राप्त अर्ज	निर्गत अर्ज	ग्रामपंचायत कार्यालयाच्या दर्शनी ठिकाणी तक्रार पेटी द्वारे देखील तक्रार अर्ज संकलन करण्याची सुविधा ग्रामपंचायत मार्फत असली पाहिजे	100%	100%	100%	0.5
		प्राप्त अर्ज	निर्गत अर्ज	दि.०१ एप्रिल ते मोहीम कालावधीपर्यंत आलेले अर्ज व निर्गत अर्ज अहवाल तपासून त्या प्रमाणे गुण देणे अन्यथा शून्य गुण देणे. (ज्या गावातील पोलिस स्टेशनला एकही तक्रार गेलेली नाही त्या गावास पूर्ण गुण दयावेत.)	100%	100%	100%	0.5

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० ला०केसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	1) सुशासनयुक्त पंचायत (Good Governance)							
1.4	**ग्रामपंचायत वेबसाईट** - ग्रामपंचायत ची वेबसाईट अद्ययावत करुन ग्रामपंचायतीची सर्व माहिती प्रसिध्द करणे (सर्व साधारण माहिती ,सर्व निधी जमाखर्च, हाती घेतलेली कामे,पूर्ण झालेली कामे) व माहिती अधिकार कायद्यान्वये प्रसिद्ध करावयाची माहिती दर्शनी भागावर व ग्रामपंचायत वेबसाईटवर प्रसिद्ध करणे.	वेबसाईटवर माहिती प्रसिध्द करणे		ग्रामपंचायत वेबसाईट तयार करणे	100%	100%	100%	0.5
				वेबसाईट वर सर्व माहिती प्रसिद्ध करणे व अद्यावत करणे	100%	100%	100%	0.5
1.5	**CCTV बसवणे** - ग्रामपंचायत एकूण कार्यक्षेत्रात CCTV /CCTV द्वारे ग्रामपंचायत क्षेत्रात संरक्षण कारणास्तव नियंत्रण ठेवणे व उपाय योजना करणे	ग्रामपंचायतीतील एकूण किती टक्के कार्यक्षेत्रात CCTV स्थापित करुन त्याद्वारे संरक्षणासाठी नियंत्रण ठेवले जाते त्या प्रमाणात गुण देणे.			100%	90%	80%	1
1.6	**दप्तर अद्ययावत व लेखापरिक्षण करणे** - ग्रामपंचायत अंतर्गत नमुना नं.१ ते ३३ व इतर आवश्यक नोंदवह्या अद्यावत ठेवणे व पंचायतीचे लेखा परीक्षण होऊन सदर लेखापरीक्षण अहवालाची ग्रामपंचायतीने पूर्तता करून शक अहवाल मंजुरी 100 % असणे.	ग्रामपंचायतीकडील संपूर्ण दप्तर अद्यावत असावे		ग्रामपंचायत कडील दप्तर अद्ययावत करणे	100%	100%	100%	1
		एकूण शक संख्या	मंजूर शक संख्या	लेखापरिक्षण शकपूर्तता करणे. शकपूर्तता अहवाल तपासून गुण देणे. दप्तर अद्यावत असेल तर १ गुण,लेखापरीक्षण शक १०० % मंजुरी असल्यास १ गुण देणे.	100%	100%	100%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाेकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	1) सुशासनयुक्त पंचायत (Good Governance)							
1.7	**ग्रापं सर्व सभा व कार्यवृत्तांत नोंदवही अद्ययावत करणे** - ग्रामपंचायत अधिनियमा नुसार मासिक सभा,महिला सभा, वॉर्डसभा व ग्रामसभा नियमितपणे घेणे व त्यांचे दप्तर अद्यावत ठेवणे. सभांची नोंद पोर्टल वर घेणे तसेच महिला सभा व ग्रामसभा व्हिडीओ शुटींग घेणे (पेसा ग्रामपंचायतीसाठी पेसा अधिनियम लागू राहतील)	दि.१ एप्रिलपासून मोहीम कालावधीपर्यंत ग्रामपंचायत कडील एक ही सभा तहकूब झालेली नसावी		ग्रामपंचायत कडील सर्व सभा कामकाज व त्याचे कार्यवृत्तांत नोंदवही अद्ययावत असल्याचे पाहून प्रत्येक सभा प्रकारासाठी ०.२५ गुण देय असेल. ऑनलाईन अहवाल तपासून त्या प्रमाणे गुण देणे अन्यथा शून्य गुण	100%	100%	100%	1
1.8	**ग्रामविकास समिती कामकाज** - शासनाने दिलेल्या मार्गदर्शक सूचना व ग्रामपंचायत अधिनियमातील तरतुदीनुसार (कलम ४९) ग्राम विकास समित्या कार्यरत असणे (ग्राम आरोग्य पोषण पाणी पुरवठा व स्वच्छता समिती, कृषि विकास समिती,शाळा व्यवस्थापन समिती,बाल हक्क संरक्षण समिती, जैव विविधता समिती, इ.,)	दि.१ एप्रिल पासून मोहीम कालावधीपर्यंत ग्रामपंचायत कडील ग्राम विकास समितीची एक ही सभा तहकूब झालेली नसावी.		ग्रामपंचायत कडील ग्रामविकास समित्यांचे दस्तऐवज तपासून किमान चार समित्या गठीत केल्या असल्यास सभा इतिवृतात नोंदवही अद्यावत ठेवले असल्यास प्रत्येकी ०.२५ गुण देणे.	100%	100%	100%	1
1.9	**मतदार/नागरिकांनी ॲप डाऊनलोड करणे** - शासनाच्या वतीने पारदर्शकतेसाठी लाँच करण्यात आलेल्या विविध ॲपपैकी अ) मेरी पंचायत ब) पंचायत निर्णय क)ग्रामसंवाद या ॲपबाबत प्रचार व प्रसिध्दी करुन प्रत्येक मतदार/नागरिकाकडे किमान एकतरी ॲप डाऊनलोड असणे.	एकूण मतदार संख्या	पैकी किती मतदारांनी किमान एक तरी ॲप डाऊनलोड करून घेतले आहे	मतदार संख्येच्या उद्दिष्टानुसार ॲप डाऊनलोड केलेल्या मतदारांच्या प्रमाणात गुण देणे.	50 %	40 0%	20	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० ला०ोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
				1) सुशासनयुक्त पंचायत (Good Governance)				
1.10	**आयुष्यमान भारत कार्ड** - केंद्र व राज्य शासनाच्या आयुष्यमान भारत कार्ड या योजनेचे लाभ सर्व पात्र लाभार्थींना मिळवून देण्यासाठी पुढाकार घेणे	एकूण पात्र लाभार्थी	पैकी कार्ड मिळालेले लाभार्थी	ग्रामपंचायत क्षेत्रातील पात्र लाभार्थींपैकी किती लाभार्थ्यांना कार्ड दिले त्या प्रमाणात गुण देणे.	100%	100%	100%	2
		कार्ड धारकापैकी आजारी पडलेले लाभार्थी	त्यापैकी लाभ मिळालेले लाभीर्थी	आजारी पडलेल्या किती लाभर्थ्यांना योजनेचा लाभ दिला त्या प्रमाणात गुण.	90%	85%	80%	1
1.11	**अनिवार्य बाबींवरील तरतूद व खर्च** - ग्रामपंचायतीने बजेटनुसार ग्रामपंचायत कडील दिव्यांग कल्याण 5 %,, महिला व बालकल्याण 10% व मागासवर्गीय कल्याणावर 15% तरतूद करणे व 100% खर्च करणे	केलेली तरतूद	झालेला खर्च	तपशील				
				1. दिव्यांग कल्याण 5 %	100%	100%	100%	0.5
				2. महिला व बालकल्याण 10%	100%	100%	100%	0.5
				3. मागासवर्गीय कल्याण 15%	100%	100%	100%	0.5
1.12	**दिव्यांग ओळखपत्र** - सर्व पात्र दिव्यांगांना ओळख पत्र मिळवून देणे	एकूण पात्र दिव्यांग लाभार्थी संख्या	पैकी कार्ड वितरीत केलेले दिव्यांग लाभार्थी संख्या	ग्रामपंचायत क्षेत्रातील एकूण पात्र दिव्यांग लाभार्थीपैकी १००% दिव्यांग लाभार्थींना ओळखपत्राचा लाभ मिळवून दिलेला असावा.	100%	100%	100%	1

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
				2) सक्षम पंचायत (स्वनिधी व लोकवर्गणी)				
2.1	**कर व पाणीपट्टी वसुली** - मोहीम कालावधीपर्यंत ग्रामपंचायतकडील घरपट्टी व पाणीपट्टी व इतर करांची चालू थकबाकी वसुली करणे ,त्यासाठी QR कोड तयार करणे	एकूण कर मागणी	मोहीम कालावधी पर्यंत झालेली वसुली	घरपट्टी व पाणीपट्टी वसुली साठी क्यू आर कोडचा /ऑनलाईन सिस्टीम चा वापर - वसुली प्रमाणात गुण. देय				1
				घरपट्टी कराच्या थकबाकीची वसुली	90%	80%	70%	2
				घरपट्टी चालू वर्षीच्या मागणी प्रमाणेकर वसुली	100%	90%	80%	2
				पाणीपट्टी कराच्या थकबाकीची वसुली	90%	80%	70%	1
				पाणीपट्टी चालू वर्षीच्या मागणी प्रमाणे कर वसुली	100%	90%	80%	1
2.2	**लोकवर्गणी** - लोकवर्गणी मधून निधी उपलब्ध करुन घेणे व सदर निधी मधून लोकोपयोगी सोयी सुविधा उपलब्ध करून देणे	मोहीम कालावधी पर्यंत प्रति एक हजार लोकसंख्येस रु.दोन लक्ष या प्रमाणात लोकसंख्या विचारात घेऊन लोकवर्गणी चे उद्दिष्ट्य निश्चित करावे .उद्दिष्टा पेक्षा अधिक लोकवर्गणी गोळा झाल्यास त्याचा विचार नाविन्यपूर्ण बाबी मध्ये विचार करणयात येईल						1
		दि.०१ एप्रिल पासून मोहीम कालावधी पर्यंत ग्रामपंचायती कडे जमा झालेला लोकवर्गणी निधी		लोकसंख्येनुसार लोकवर्गणीतून निधी जमा झाल्यास त्या प्रमाणात गुण. देय	100%	100%	100%	
		लोकवर्गणी माध्यमातून नाविन्यपूर्ण लोकोपयोगी सुविधा निर्माण झालेली असेल तरच पूर्ण गुण देय राहतील						1
2.3	**स्वउत्पन्न (OSR)** -मोहीम कालावधीत पर्यंत ग्रामपंचायतीकडे गाळा, दुकानभाडे,जाहिराती, मोबाईल टॉवर भाडे, व अवजारे बँक इ. यातून स्वउत्पन्न असणे व त्याची वसुली करणे	एकूण मागणी	मोहीम कालावधी पर्यंत झालेली वसुली	ग्रामपंचायत दस्तऐवज तपासून किमान उद्दिष्ट्य लोकसंख्या गट निहाय नमूद करण्यात आले आहे त्या प्रमाणे असल्यासच पूर्ण गुण देणे.	100%	90%	80%	1
								10

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
3) जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Climate Action)								
3.1	**पाण्याचा ताळेबंद** - लोकसहभागातून पाण्याचा ताळेबंद (वॉटर बजेट) तयार करुन पाणी व्यवस्थापन आराखडा तयार करणे.	ग्रामपंचायतीने जनजागृती ,शिवार फेरी ,इत्यादी उपक्रमातून लोकसहभागातून पाणयाचे ताळेबंद तयार करून दर्शनीभागात लावणे .			100%	100%	100%	1
3.2	**शुद्ध पिण्याच्या पाण्याचा पुरवठा** - गावातील सर्व कुटुंबांना नळाद्वारे शाश्वत पिण्याच्या शुद्ध पाण्याचा पुरवठा करणे **FHTC (Functional Housing Tap Connection)**	एकूण कुटुंब संख्या	पैकी FHTC नळ कनेक्शन द्वारे व नळा द्वारे शुध्द पाण्याचा पुरवठा असलेले कुटुंब संख्या	गावातील एकूण कुटुंबापैकी किती कुटुंबांना वैयक्तिक FHTC कनेक्शन दिले त्या प्रमाणात गुण देणे .कार्यरत घरगुती नळ जोडणी	100%	100%	100%	1
3.3	विद्युत देयके -ग्रामपंचायत नळ पाणी पुरवठा योजना व रस्त्यावरील दिवाबत्ती वीज देयकाचा नियमित भरणा करणे व थकबाकी शून्य असणे	एकूण देयकाची रक्कम	भरणा केलेली रक्कम	ग्रामपंचायत नळ पाणी पुरवठा योजना वीज देयकाचा नियमित भरणा करून थकबाकी शून्य असेल अन्यथा अभियान कालावधीत थकबाकी भरणा केल्याच्या प्रमाणात गुण देणे	100%	90%	80%	1
				रस्त्यावरील दिवाबत्ती वीज देयकाचा नियमित भरणा करून थकबाकी शून्य असेल तर पूर्ण गुण देणे	100%	90%	80%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	3) जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Climate Action)							
3.4	**पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोत बळकटीकरण** - गाव क्षेत्रातील पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोत बळकटीकरण करण्यासाठी तलाव, नदी, नाले पुर्नजीवित करणे, संवर्धन करणे .पाण्याचा कार्यक्षम वापर करणे, जलस्त्रोत संवर्धनासाठी वनराई बंधारे तयार करणे सिमेंट बंधारे व केटीवेअर यांचे गेट बसविणे.	गावातील एकूण पिण्याच्या पाण्याचे स्त्रोतांची संख्या	त्यापैकी स्त्रोत बळकटीकरण केलेल्या स्त्रोतांची संख्या	खात्री करुन 100% स्त्रोतांचे बळकटीकरण केल्यास पूर्ण गुण देणे	100%	100%	100%	1
3.5	**रेन वॉटर हार्वेस्टिंग यूनिट** - गावातील सर्व शासकीय व निमशासकीय संस्था यामध्ये रेन वॉटर हार्वेस्टिंग यूनिट स्थापित करणे.	शासकीय व निमशासकीय. इमारत संख्या	पैकी RWH स्थापित इमारत संख्या	ग्रामपंचायत क्षेत्रातील शासकीय व निमशासकीय संस्था रेन वॉटर हार्वेस्टिंग युनिट प्रगतीनुसार गुण देणे.	100%	100%	100%	1
3.6	**सूक्ष्म सिंचनाखालील शेती क्षेत्र वाढविणे** - ग्रामपंचायत अंतर्गत क्षेत्रातील शासकीय /निमशासकीय क्षेत्रात झाडे ,बगीचा ,फळबाग या करिता सूक्ष्म लागवडीखालील असणारे क्षेत्र सूक्ष्म सिंचनाचा वापर	मोहिमे पूर्वी असणारे एकूण सूक्ष्म सिंचन क्षेत्र (हेक्टर)	मोहिमे नंतर सूक्ष्म सिंचन अंतर्गत आलेले क्षेत्र (हेक्टर)	ग्रामपंचायत अंतर्गत क्षेत्रातील शासकीय /निमशासकीय क्षेत्रात झाडे ,बगीचा ,फळबाग या करिता सूक्ष्म सिंचनाचा वापर केला असल्यास तपासून गुण देणे.	80%	70%	50%	0.5

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
3) जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Climate Action)								
3.7	अपारंपरिक उर्जा व सौर उर्जा वापर			नळ पाणी पुरवठा योजना सौर ऊर्जेवर रूपांतर करणे	100%	100%	100%	1
				ग्रामपंचायत इमारतीमध्ये सोलर युनिट बसवून 100% वीज सोलरवरून घेणे	100%	100%	100%	1
				प्रधानमंत्री सूर्यघर / अन्य योजनेतून टप्पा दोन मधील घरकुलांना सौर ऊर्जा प्रकल्प बसविणे	100%	100%	100%	1
				पूर्ण झालेल्या टप्पा दोन मधील घरकुलाव्यतिरिक्त गावातील इतर किमान 20 टक्के घरासाठी सौर ऊर्जा प्रकल्प कार्यान्वित करणे	20%	20%	20%	1
				प्राथमिक शाळा सोलार ऊर्जा प्रकल्प राबविणे	100%	100%	100%	0.5
				अंगणवाडी सोलार ऊर्जा वापर	100%	100%	100%	0.5
				शेतकऱ्याकडे असणाऱ्या वीज पंप ऐवजी मागील त्याला सौर ऊर्जा पंप प्रकल्प कार्यान्वित करणे एकूण पात्र शेतकरी लाभधारकापैकी किमान 25% सौर कृषी पंप धारक असल्यासच पूर्ण गुण देणे	25%	25%	25%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० ला०लोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	3) जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Climate Action)							
3.8	वृक्ष लागवड व वृक्ष संवर्धन करणे -	ग्रामपंचायअभियान कालावधीत ग्रामपंचायत अंतर्गत जिओ टॅगिंग सह लोकसंख्येनुसार नवीन वृक्ष लागवड करून वृक्ष संवर्धन करणे या अंतर्गत किमान एक व्यक्ती एक झाड लावणे (यापूर्वीची वृक्ष लागवड वगळून) वृक्ष लागवड प्रमाणात गुण देणे						2
3.9	संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान प्रभावीपणे राबवणे - संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियान अंतर्गत दिनांक निहाय उपक्रम आयोजित करून त्याबाबत अंमलबजावणी करून सक्रिय सहभाग घेणे.	शासन निर्णयातील परीशिष्ट १ नुसार अहवाल गुणांकनासाठी अवलोकन घेणे		ग्रामपंचायत दस्तऐवज ऑनलाईन अहवाल तपासून त्याप्रमाणे गुण देणे.	100%	100 %	100%	1
3.10.	प्लास्टिक बंदी - प्लास्टिक बंदी बाबत गावात प्रभावी अंमलबजावणी केलेली असावी . एकल वापर प्लॅस्टिक पूर्णत: बंद करणे . दंडात्मक कारवाई केलेली असावी .	१) प्लास्टिक बंदी १०० % केलेली असावी. २) किती नागरिकांच्या वर दंडात्मक कारवाई करण्यात आली. ३) कारवाई अंतर्गत किती दंड वसूल करण्यात आला.		प्लास्टिक बंदी बाबत गावात प्रभावी अंमलबजावणी केलेली असेल त्याबाबत क्षेत्रीय अहवाल, ग्रामपंचायत दस्तऐवज तपासणी करुन 100% अंमलबजावणी असणे	100%	100 %	100%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
3) जल समृध्द, स्वच्छ व हरित गाव (Climate Action)								
3.11	**घनकचरा व्यवस्थापन** - घनकचरा व्यवस्थापन शास्त्रशुद्ध पध्दतीने असणे (सुका कचरा व ओला कचरा विलगीकरण करून संकलन करणे ओल्या कचऱ्यापासुन खत बनविणे सुक्या कचऱ्याचे व्यवस्थापन करणे.	सुका व ओला कचरा वर्गीकरण करुन ग्रामपंचायतीने त्याचे संकलन करणे		ग्रामपंचायत दस्तऐवज, अहवाल, ऑनलाईन अहवाल तपासणी तसेच प्रत्यक्ष पाहणी करुन प्रगतीनुसार गुण देणे	100%	90%	80%	0.5
		ओल्या कच-यापासून ग्रामपंचायती ने खत प्रकल्प कार्यान्वित असणे			100%	100%	100%	0.5
		ग्रामपंचायतीने सुक्या कच-याचे शास्त्र शुद्ध व्यवस्थापन करणे.			100%	100%	100%	0.5
3.12	**सांडपाणी व्यवस्थापन** - सांडपाणी व्यवस्थापन शास्त्रशुद्ध पध्दतीने असणे (शोषखड्डा ,एस.टी.पी प्लांट व इतर उपाय योजना करणे).	एकूण कुटुंब संख्या	पैकी शोषखड्डे असणारी कुटुंब संख्या	ग्रामपंचायतीने शोषखड्डा ,एफ.एस.टी.पी.डी व्हॅट तंत्रज्ञानाचा वापर करून तपासून सांडपाणी व्यवस्थापनाची 100% अंमलबजावणी असल्यास पूर्ण गुण देणे .	100%	100%	100%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० ला॰केसं ख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
				4) मनरेगा व इतर योजनांशी अभिसरण				
4	**महात्मा गांधी ग्रामीण रोजगार हमी योजने**ची प्रभावी अंमलबजावणी करून गावामध्ये रोजगार निर्माण करणे. गावामध्ये स्थावर मालमत्ता निर्माण करणे. (उदा. * गावातील 50 मजूरांना 90 दिवस काम दिले तर = मजूर 50 X 90 दिवस X रुपये 312 = रु 1,404,000/-)	एकूण सार्वजनिक किमान 20 कामांची उद्दिष्ट संख्या	पैकी मनरेगा अंतर्गत पूर्ण केलेल्या कामांची संख्या प्राप्त निधी (किमान10 लाख) व मनुष्यदिन निर्मिती	अभियान कालावधीपर्यंत ग्रामपंचायत कडील विकास कामावर मनरेगा अंतर्गत किती निधीचे अभिसरण केले ग्रामपंचायत दस्तऐवज तपासून प्रगती नुसार गुण देणे उद्दिष्टानुसार मनुष्यदिन निर्मितीच्या प्रमाणात गुण	3000	5000	7000	2
4.1	निर्मल शोषखड्डा (वैयक्तिक/सामुदायिक), जलतारा कामे, विहिर पुर्नभरण,छतावरील पाणी संकलन rain water harvesting	एकूण किमान कामाचे उद्दिष्ट्य संख्या	पैकी पूर्ण झालेले कामांची संख्या	जलतारा, शोषखड्डे धारक शेतकरी संख्या आधारे गुण देणे.	50	100	200	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	4) मनरेगा व इतर योजनांशी अभिसरण							
4.2	नवीन विहीर/विहीर दुरुस्ती/विहीर पुनर्भरण, शेततळे, ढाळीचे बांध, अनगड दगडी बांध कामे	एकूण किमान कामाचे उद्दिष्ट्य संख्या	पैकी पूर्ण झालेले कामांची संख्या	जलसंधारण किमान ५ कामे पूर्ण होणे आवश्यक आहेत.	5	10	25	1
4.3	जनावराचा गोठा/कुक्कुट पालन शेड /बायोगॅस उभारणी /शेळीपालन शेड, नॅडप/व्हर्मी कंपोस्टिंग, कांदा चाळ	एकूण किमान ५ कामाचे उद्दिष्ट्य संख्या	पैकी पूर्ण झालेले कामांची संख्या	शेतीशी निगडिक/शेतीपूरक कामी संख्या आधारे गुण देणे.	5	10	25	1
4.4	**घरकुल व मनरेगा अभिसरण**	एकूण मंजूर घरकुलांची संख्या	पैकी मनरेगासोबत अभिसरण करुन पूर्ण केलेले घरकुलांची संख्या	एकूण मंजूर घरकुलांच्या कामाच्या संख्येच्या किमान 100% कामे अभिसरणाद्वारे पूर्ण होणे आवश्यक आहे.	100 %	100 %	100 %	1
								6

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
		5) गावपातळी वरील विविध संस्था सक्षमीकरण						
5.1	ग्राम पंचायत सक्षमीकरण	ग्रामपंचायत या ठिकाणी मिटिंग हॉल,प्रतीक्षालय			100%	100%	100%	0.5
		सरपंच , उपसरपंच व ग्रामपंचायत अधिकारी यांचेकरिता बैठक व्यवस्था			100%	100%	100%	0.5
		पिण्याच्या पाण्याची सुविधा देणे.दिव्यांगासाठी Ramp सुविधा			100%	100%	100%	0.5
		दर्शनी भागावर सर्व योजनाचे फलक			100%	100%	100%	0.5
		वाचनालय व संगणीकृत ग्रंथालय			100%	100%	100%	0.5
		महिला व पुरुष स्वतंत्र स्वच्छतागृह			100%	100%	100%	0.5
		रंगरंगोटी व सुशोभीकरण			100%	100%	100%	0.5

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाेकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	5) गावपातळी वरील विविध संस्था सक्षमीकरण							
5.2	गावातील सर्व शाळा डिजिटल करणे. मुला-मुलींसाठी स्वतंत्र स्वच्छता गृह व पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, पोषक परसबाग सुविधा, पोषक परसबाग असणे ,सोलर युनिट कार्यान्वित करणे, बोलक्या भिंती रंगविण इत्यादी सुविधा असणे.	एकूण शाळा संख्या	सुविधा असणाऱ्या शाळा	सर्व शाळा डिजिटल करणे,	100%	100%	100%	0.5
				पिण्याच्या पाण्याची सुविधा देणे	100%	100%	100%	0.5
				मुलांच्या संख्येच्या प्रमाणात मुला व मुली साठी स्वतंत्र स्वच्छता गृह	100%	100%	100%	0.5
				HAND वॉश स्टेशन सुविधा असणे.	100%	100%	100%	0.5
				सर्व शाळा रंगरंगोटी करणे ,बोलक्या भिंती रंगविणे	100%	100%	100%	0.5
				पोषक परसबाग सुविधा उपलब्ध असणे	100%	100%	100%	0.5
				माध्यान्ह भोजन योजना अंतर्गत किचन व्यवस्था असणे	100%	100%	100%	0.5
				सर्व वर्गात सीसीटीव्ही बसवणे	100%	100%	100%	0.5
				संरक्षण भिंत बांधणे	100%	100%	100%	0.5

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	5) गावपातळी वरील विविध संस्था सक्षमीकरण							
5.3	**अंगणवाडी सुविधा सक्षमीकरण -** गावातील सर्व अंगणवाडी डिजिटल करणे, बालस्नेही स्वच्छता गृह व पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, पोषक परसबाग असणे, सोलर युनिट कार्यान्वित करणे, बोलक्या भिंती रंगविणे.	एकूण अंगणवाडी संख्या	सुविधा असणाऱ्या अंगणवाडी	सर्व अंगणवाडी डिजिटल करणे	100%	100%	100%	0.5
				बालस्नेही स्वच्छता गृह व पिण्याच्या पाण्याची सुविधा देणे	100%	100%	100%	0.5
				पोषक परसबाग असणे	100%	100%	100%	0.5
				बोलक्या भिंती रंगविणे	100%	100%	100%	0.5
5.4	पशुवैद्यकीय उपचार केंद्र या ठिकाणी स्वच्छता गृह व पिण्याच्या पाण्याची सुविधा देणे. जनावरांसाठी खोडा तसेच घनकचरा व सांडपाणी याचे शास्त्रोक्त पद्धतीने व्यवस्थापन करणे. उपचार केंद्र नसल्यास खोडा व उपचार सेवा सुविधा उपलब्ध असणे.	पशुवैद्यकीय उपचार केंद्रामध्ये निर्देशांक नुसार सर्व सुविधा/पूर्तता असल्यासच तसेच पशुधन अधिकारी पंचायत समिती यांचे प्रमाणपत्र तपासून प्रगतीनुसार गुण देणे.			100%	100%	100%	1

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
5) गावपातळी वरील विविध संस्था सक्षमीकरण								
5.5	स्मशानभूमी मध्ये शेड पाण्याची सोय सौरदिवे पोहोच रस्ता वृक्षारोपण इत्यादी सुविधा	स्मशानभूमी मध्ये शेड /दपनभूमी असल्यास		उपलब्ध सुविधा नुसार गुण देणे	100%	100%	100%	0.5
		बैठक व्यवस्था व पाण्याची सोय असल्यास			100%	100%	100%	0.5
		पोहोच रस्ता			100%	100%	100%	0.5
		सौरदिवे व वृक्षारोपण			100%	100%	100%	0.5
5.6	व्यायाम शाळा खुली व्यायाम शाळा सुविधा उपलब्ध करून देणे	खुली व्यायाम शाळा असल्यास ०.५ गुण व सुविधा पूर्ण व्यायाम शाळा असल्यास ०.५ पूर्ण गुण देणे			100%	100%	100%	1
5.7	धार्मिक स्थळांचे सुशोभीकरण	ग्रामपंचायत क्षेत्रातील तीर्थक्षेत्राचा / धार्मिक स्थळाचे /पर्यटन स्थळाचे सुशोभीकरण			100%	100%	100%	2
								16

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	6) उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय							
6.1	**प्रधानमंत्री आवास योजना व इतर राज्य स्तरीय घरकुल योजनेतून मागील अपूर्ण व नवीन मंजूर सर्व घरकुले काम पूर्ण करणे**	PMAY -१ मधील व सर्व राज्य पुरस्कृत योजनेमधील दि.०१/०४/२०२५ रोजीचे अपूर्ण घरकुले संख्या	त्यापैकी अभियानकालावधी अखेर पूर्ण केलेली घरकुल संख्या	प्रधानमंत्री आवास योजना टप्पा -१ मधील व राज्य पुरस्कृत योजनेतील अपूर्ण घरकुले पूर्ण करण्याच्या प्रमाणात गुण देणे	100%	100%	100%	1
		PMAY -टप्पा २ व राज्य पुरस्कृत योजने मधून नवीन मंजूर घरकुल संख्या	पूर्ण घरकुलांची संख्या	प्रधानमंत्री आवास योजना टप्पा दोन व राज्य पुरस्कृत योजनेमधील सन 2024 25 पासून नवीन मंजूर घरकुले पूर्ण करणे मंजुरी पैकी पूर्ण झालेल्या घरकुलाच्या घरकुलाच्या प्रमाणात पूर्णत्वाचे दाखले तपासून गुण देणे	100%	100%	100%	6
		घरकुल मंजूर झाले तथापि एकू ण भूमिहीन /जागा नसलेले लाभार्थी संख्या	पैकी किती जणांनाजागा उपलब्ध करून दिली	पात्र भूमिहीन घरकुल लाभार्थींना जागा उपलब्ध करून देणेच्या प्रमाणात गुण देणे (गावात सर्व मंजूर घरकुलांना जागा उपलब्ध असल्यास सदरची गुण वरील मुद्द्यातील सहा गुण मध्ये वाढ होईल	100%	100%	100%	2

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	6) उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय							
6.2	**गावातील बचतगटामध्ये महिला मतदार लोकसंख्येच्या प्रमाणात महिला सहभाग असणे.** उमेद (MSRLM) अंतर्गत पात्र बचत गटांना बँके मार्फत कर्ज वितरण करणे.	एकूण महिला मतदार संख्या	पैकी बचत गटात सहभागी असलेल्या महिला मतदार संख्या	मोहीम कालावधीपर्यंत त्या आर्थिक वर्षात एकूण महिला मतदार संख्येच्या 100% महिलांचा सहभाग बचत गटात असावा.	100 %	100 %	100 %	1
		लाभासाठी एकूण पात्र असणारे बचत गट संख्या	पैकी लाभ दिलेले बचत गट संख्या	पात्र बचत गटांपैकी बँकेमार्फत कर्ज वितरण केलेल्या बचत गटांच्या संख्येनुसार गुण देणे.	100 %	100 %	100 %	1
6.3	बचत गटातील महीलांना लखपती दीदी करणे.	बचत गटातील एकूण महिला संख्या	पैकी अभियान अखेर लखपती दीदी झालेल्या महीलांची संख्या	एकूण महिला पैकी लखपती दीदी झालेल्या महीलांचे प्रमाण विचारात घेऊन	100 %	100 %	100 %	3

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
6) उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय								
6.4	ग्रामपंचायत क्षेत्रातील स्वयंसहायता समूह माध्यम ,शेतकरी उत्पादक संस्थामध्ये महिलांचा सहभाग असणे व स्वतंत्र संस्था स्थापन करणे.	एकूण शेतकरी महिला संख्या (स्वतंत्र 7/12 /संयुक्त 7/12)	पैकी शेतकरी उत्पादक संस्थेत सहभागी असलेल्या शेतकरी महिला संख्या	मोहीम कालावधीपर्यंत त्या आर्थिक वर्षात ग्रामपंचायत क्षेत्रात किमान एक महिला शेतकरी उत्पादक संस्था स्थापन असावी. शासनमान्य प्रमाणपत्र आधारे गुण देय राहतील.	100 %	100 %	100 %	1
6.5	**गावातील पात्र सुशिक्षित उमेदवाराना स्वयंरोजगारासाठी कौशल्य विकास प्रशिक्षण देणे व बँकेमार्फत कर्ज वितरण करणे.**	प्रशिक्षणा साठी एकूण पात्र असणारे लाभार्थी संख्या	पैकी प्रशिक्षण दिलेले लाभार्थी संख्या	मोहीम कालावधीपर्यंत आर्थिक वर्षात एकूण मतदार लोकसंख्येच्या किमान पात्र सुशिक्षित बेरोजगार लाभार्थींना कौशल्य विकास प्रशिक्षण दिलेले असावे व ते लोकसंख्या गट निहाय नमूद करण्यात आले आहे.	100 %	100 %	100 %	1
		एकूण प्रशिक्षण दिलेले पात्र असणारे लाभार्थी संख्या	पैकी कर्ज वितरण लाभ दिलेले लाभार्थी संख्या	अभियान कालावधीअखेर प्रशिक्षित उमेदवार त्या संख्येच्या प्रमाणात उद्दिष्ट्य विचारात घेऊन गुण द्यावे	20%	15%	5%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
				6) उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय				
6.6	**सामाजिक अर्थसहाय योजनेअंतर्गत गावातील वंचित घटकातील सर्व पात्र लाभार्थी यांना लाभ देणे. (** केंद्र व राज्य)	एकूण पात्र लाभार्थी संख्या	त्यापैकी लाभ मिळत असणारे लाभार्थी संख्या	अभियान कालावधीत संजय गांधी निराधार अनुदान योजनेचे पात्र लाभार्थीचे प्रस्ताव तयार करून मान्यता घेणे	100%	90%	80%	0.5
				अभियान कालावधीत श्रावण बाळ योजनेचे पात्र लाभार्थीचे प्रस्ताव तयार करून मान्यता घेणे	100%	90%	80%	0.5
				अभियान कालावधीत इंदिरा गांधी राष्ट्रीय वृद्धापकाळ योजनेचे पात्र लाभार्थीचे प्रस्ताव तयार करून मान्यता घेणे	100%	90%	80%	0.5
				अभियान कालावधीत राष्ट्रीय कुटुंब लाभ योजना पात्र लाभार्थीचे प्रस्ताव तयार करून मान्यता घेणे	100%	100%	100%	0.5
				अभियान कालावधीत ग्रामपंचायत क्षेत्रातील शेतकऱ्याची AGRISTAK पोर्टल वर नोंदणी करणे	100%	100%	100%	0.5
				अभियान कालावधीत राष्ट्रीय व सामाजिक अर्थसहाय योजनेतील लाभार्थीना ओळखपत्र देणे	100%	100%	100%	0.5
				अभियान कालावधीत ग्रामपंचायत क्षेत्रातील ८ वी ते १० वीतील विद्यार्थीना महसूल विभागाच्या सहकार्याने जातीचे दाखले प्राप्त करून घेणे	100%	90%	80%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० लाोकसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
				6) उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय				
6.7	गावातील शेतकऱ्यानी गट शेती मध्ये सहभागी होऊन शेतकरी उत्पादक संस्था स्थापन असणे, सेंद्रिय शेतीस प्रोत्साहन असणे, स्वयंसहायता समूह गट माध्यम असणे.	एकूण शेतकरी संख्या	त्यापैकी शेतकरी उत्पादक संस्थेत सहभागी असलेले शेतकरी संख्या	१) मोहीम कालावधीपर्यंत त्या आर्थिक वर्षात ग्रामपंचायत क्षेत्रात शेतकरी उत्पादक संस्था स्थापन असावी. शासनमान्य प्रमाणपत्र आधारे ०.५ गुण देय राहतील. २) गटाद्वारे व्यवसाय सुरु केला असल्यास०.५ गुण देय	50%	40%	20%	1
6.8	ॲनिमिया मुक्त गाव संकल्पना राबविणे	अभियानाच्या सुरुवातीस ॲनिमिया ग्रस्त संख्या	ॲनिमिया मुक्त संख्या	अभियानाच्या सुरुवातीस सर्व महिलांची तपासणी करून त्यापैकी किती % महिला ॲनिमिया मुक्त झाल्या याबाबत अंमलबजावणी असल्यासच पूर्ण गुण देय असतील.	100%	100 %	100%	1

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

अभियान अंतर्गत मोहीम कालावधीतील ग्रामपंचायतीसाठी प्रश्नावली

परिशिष्ट अ

अक्र	अभियान कालावधी पर्यंत करावयाच्या कामाचा तपशील	उद्दिष्ट्य	साध्य	कार्यवाही स्वरूप	२००० पर्यंत लोकसंख्या	२००० ते ५००० ला०कसंख्या	५००० पेक्षा जास्त लोकसंख्या	गुण
	7) लोकसहभाग व श्रमदान माध्यमातून लोकचळवळ निर्माण करणे ८) नाविन्यपूर्ण उपक्रम							
7.1	लोकसहभाग व श्रमदानातून लोक चळवळ उभी करणे - लोकसहभाग व श्रमदानातून चळवळ उभी करून आठवडयातून किमान एक दिवस श्रमदान करणे. गावात स्वच्छता राखणे.	दर आठवड्यातून एकदा श्रमदान केले असल्यासच गुण देणे		अभियान कालावधीत श्रमदानातून किमान मनुष्य दिन निर्माण झाले आहेत याबाबत ग्रामपंचायतीकडील दस्तऐवज तपासून 100 % अंमलबजावणी असणे	सप्ताहात एक वेळ	सप्ताहात एक वेळ	सप्ताहात एक वेळ	1.5
		श्रमदान कार्यक्रमात लोकसंख्येनुसार किमान शंभर/दोनशे/तीनशे ग्रामस्थाचा सहभाग असल्यासच गुण देणे			शंभर ग्रामस्थ	दोनशे ग्रामस्थ	तीनशे ग्रामस्थ	1
7.2	रस्त्याची कामे व रस्ते दुरुस्ती करणे तसेच पाणंद रस्ते कामे प्राधान्याने कामे करणे व दुरुस्त करणे	कच्च्या रस्त्याची एकूण लांबी (कि.मी.)	पैकी किती रस्ता दुरुस्त अथवा नव्याने तयार केलेली लांबी (कि.मी.)	ग्रामपंचायत व महसूल दस्तऐवजानुसार 1000 लोकसंख्येला एक काम किमान 500 मीटर अंतराचे एक काम पूर्ण असल्यासच गुण देय राहतील.	100%	100%	100%	1
		पाणंद रस्ते करावयाची कामे संख्या व लांबी (कि.मी.)	पैकी किती पाणंद रस्ते दुरुस्त अथवा व्याने तयार केलेली पाणंद रस्त्याची लांबी (कि.मी.)	ग्रामपंचायत व महसूल दस्तऐवजानुसार 1000 लोकसंख्येला एक काम किमान 500 मीटर अंतराचे एक काम पूर्ण असल्यासच गुण देय राहतील.	100%	100%	100%	1.5
								5
8	ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविणे		ग्रामपंचायतीने नाविन्यपूर्ण उपक्रम राबविले असल्यास प्रत्येक नाविन्यपूर्ण उपक्रमास गुण देणे					5

सशक्त पंचायत सतत् विकास

सत्यमेव जयते

यशदा

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

लोकसहभाग

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान :पार्श्वभूमी

पंचायतराज संस्थांना कामगिरी आधारित प्रोत्साहन देणे आवश्यक

पंचायतराज संस्थांमध्ये Peer Learning मॉडेल विकसित करणे गरजेचे आहे.
.

ग्रामीण जनतेमध्ये लोकसहभाग व स्वामित्वाची भावना निर्माण करणे गरजेचे आहे

स्वयंपूर्ण व आत्मनिर्भर गावांसाठी लोकचळवळ उभी करणे आवश्यक आहे.

विविध योजना व विभागांमध्ये अभिसरण, सहयोग व समन्वय वाढवणे आवश्यक आहे.

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

उददेश

पंचायतराज व स्थानिक स्वराज्य संस्थांना कामगिरी आधारित प्रोत्साहन देऊन त्यांची **कार्यक्षमता वाढवणे.**

शासकीय योजनांची **प्रभावी अंमलबजावणी** करून त्यांचा **लाभ ग्रामीण भागातील प्रत्येक घटकापर्यंत पोहोचवणे.**

ग्रामीण **जीवनमान उंचावणे** आणि **लोकसहभाग वाढवणे.**

आरोग्य, **शिक्षण, उपजीविका व सामाजिक न्याय** या **क्षेत्रांत ग्रामपंचायतींचा सक्रिय सहभाग** सुनिश्चित करणे

महाराष्ट्रातील **संत परंपरेच्या मूल्यांचा ग्रामविकासात समावेश करणे.**

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

समुदाय संघटन व लोकसहभागाचे महत्त्व

05 लोकसहभाग वाढवून पंचायत राज संस्था गतिमान करण्यासाठी

04 सामाजिक मूल्ये व पारंपरिक ज्ञान यांचा संगम साधून गतिमान व उत्तरदायी प्रशासन उभारण्यासाठी

03 नागरिकांच्या सहभागातून आरोग्य, शिक्षण, रोजगार व न्यायव्यवस्था या क्षेत्रांमध्ये सकारात्मक बदल घडवण्यासाठी

02 योजना वेळेवर व प्रभावीपणे लाभार्थ्यांपर्यंत पोहोचण्यासाठी स्थानिक संस्थांची क्षमता वाढवण्यासाठी

01 विविध ग्रामीण विकास योजनांचे कार्यक्षम शाश्वत नियोजन आणि अंमलबजावणीसाठी स्थानिक स्वशासन यंत्रणांचे मजबूत जाळे निर्माण करण्यासाठी

लोकसहभागाच्या बाबी

घटक	लोकसहभागाच्या बाबी
सुशासनयुक्त पंचायत	• महिला सभा, वॉर्ड सभा, ग्राम सभा यामध्ये सक्रिय सहभाग • केद्र शासनाचे मेरी पंचायत,पंचायत निर्णय,ग्रामसंवाद इ. विविध ॲप डाऊनलोड करणे
सक्षम पंचायत	• ग्रामपंचायतीचे विविध कर वेळेत भरणे • विविध उपक्रमासाठी लोकवर्गणी
जलसमृध्द, स्वच्छ व हरित गाव	• पाण्याचा ताळेबंद करणे • स्त्रोत बळकटीकरणासाठी तलाव, नदी, नाले पुर्नजिवित करणे, वनराई बंधारे तयार करणे • सिमेंट बंधारे व केटीवेअर यांचे गेट बसवणे, • छतावरील पावसाच्या पाण्याचे संकलन • सुक्ष्म सिंचनाखाली क्षेत्र वाढवणे, • सौर उर्जाचा वापर, • एक व्यक्ती एक झाड रोपण व संवर्धन, • संत गाडगेबाबा ग्राम स्वच्छता अभियानात सक्रिय सहभाग घेणे • एकल वापर प्लास्टिक बंदी प्रभावी अंमलबजावणी • सुका कचरा व ओला कचरा विलगीकरण करणे • सांडपाणी व्यवस्थापन

घटक	लोकसहभागाच्या बाबी
मनरेगा व इतर योजनांचे अभिसरण	• निर्मल शोषखड्डा, जलतारा कामे, शेततळे, ढाळीचे बांध विहिर व बोअरवेल पुर्नभरण • जनावराचा गोठा, कुक्कुट पालन, शेळी पालन शेड
संस्था सक्षमीकरण	• शाळा, अंगणवाडी डिजीटल करणे, बोलक्या भिंती रंगवणे यासाठी लोकवर्गणी गोळा करणे किंवा श्रमदानातून करणे. • स्वच्छता गृह व पिण्याच्या पाण्याची सुविधा, • सर्व संस्थामध्ये सोलर यूनिट बसवणे • स्मनशानभूमीतील सुविधा तसेच व्यायामशाळा, खुली व्यायामशाळा यासाठी सुविधा उपल्बध करुन देण्यासाठी लोकसहभाग घेणे, • लोकसहभागामधून धार्मिक स्थळांचे सुशोभिकरण
उपजिविका विकास व सामाजिक न्याय	• स्वयंसहायता समूह, बचत गटांमध्ये महिलांचा सहभाग वाढवणे, • शेतकरी उत्पादक संस्थामध्ये महिलांचा सहभाग असणे, • सेंद्रिय शेतीस प्रोत्साहन देणे
नाविन्यपूर्ण उपक्रम	• मागे वळून पाहा • विधवा सन्मान योजना • एकल मुलांचे संगोपन व शिक्षण • घर दोघांचे (पती व पत्नीच्या नावे) • वयोवृध्द जोडप्यांचा सन्मान • माजी सैनिकांचा सत्कार व सन्मान इत्यादी

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

लोकसहभागासाठी कृती कार्यक्रम

सुस्पष्ट संवाद आणि जनजागृती मोहिम हाती घेणे	'चला जाणू या आपले गाव आणि शिवार', ग्रामीण सहभागी मूल्यावलोकन (PRA), ग्राम मानचित्र आज्ञावलीच्या मदतीने नियोजन करणे.
सर्व स्तरावरील लोकप्रतिनिधींचा (पालकमंत्री, मंत्री, खासदार, आमदार, जिल्हा परिषद अध्यक्ष, सभापती, जि.प.व पं.स. सदस्य) सक्रिय सहभाग घेणे.	गावातील कार्यकारी सोसायटीचे अध्यक्ष, सेवाभावी संस्था, व्यावसायिक, शिक्षक, कृषीभूषण शेतकरी, सेवानिवृत्त अधिकारी व प्रतिष्ठित नागरिक यांचा सहभाग सुनिश्चित करणे.

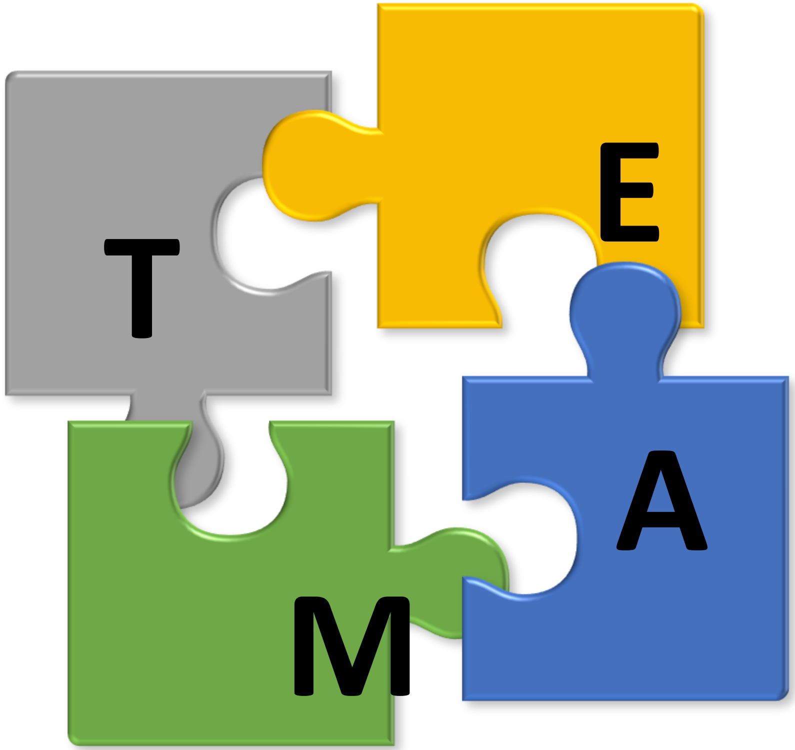

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

राष्ट्रीय सेवा योजना/राष्ट्रीय छात्र सेना (NSS/NCC) तसेच शाळा, हायस्कुल व महाविद्यालयातील विद्यार्थ्यांचा सहभाग घेणे.

ग्रामपंचायतीची लोकसहभाग घेण्याची प्रामाणिक भूमिका असावी.

गावातील तरुण मंडळे, युवा मंडळे, महिला मंडळे व महिला स्वयंसहायता गटांचा सहभाग घेणे.

सत्संग, किर्तनकार, प्रवचनकार, शाहीर, स्थानिक लोककलावंत, भजनी मंडळे, भारुडकार यांचा लोकप्रबोधनामध्ये सहभाग घ्यावा.

ग्रामपंचायतींनी त्यांच्याकडील सर्व प्रकारची माहिती वेळोवेळी सार्वजनिक करावी आणि लोकांचा विश्वास संपादन करावा.

खाजगी-सार्वजनिक-भागीदारी (PPP) द्वारे नाविन्यपूर्ण उपक्रम हाती घेणे.

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

विविध उपक्रम

1. जनजागृती व लोकसहभाग -चित्ररथ-रथयात्रा, प्रभातफेरी, शिवार फेरी, मशाल फेरी, रक्तदान शिबीर, सांस्कृतिक कार्यक्रम, पथनाटय आयोजित करणे.
2. क्षमता बांधणी व प्रशिक्षण – सचेतन कार्यशाळा, शिबिरे, चर्चासत्र, प्रबोधनपर व्याख्याने आयोजित करणे.
3. वृक्षलागवड मोहिम व वृक्ष दिंडी आयोजित करणे
4. नियमित श्रमदान, गाव सफाई, नाला सफाई कार्यक्रम हाती घेणे.
5. चावडी वाचन सारखे उपक्रम हाती घेणे

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

लोकसहभाग घेण्याची कार्यपध्दती

- **आधुनिक तंत्रज्ञानाचा वापर** - डिजीटल मीडिया, सोशल मीडीया, प्रिंट मीडीया, गावातील दुरस्थ ग्रामस्थांबरोबर ऑनलाईन प्रणालीद्वारे सुदूर संवाद
- **पर्यवेक्षण आणि मूल्यमापन** - नियमित आढावा, बैठका, ऑनलाईन संवाद, डॅशबोर्ड, मोबाईल ॲप, वेबसाईट इत्यादी
- **पारदर्शकता व उत्तरदायित्व** – ग्रामसभा, सामाजिक अंकेक्षण, मासिक सभा, वॉर्ड सभा, महिला सभा, वंचित घटकाची सभा इत्यादीमध्ये नियमित सादरीकरण,
- **सर्वसमावेशक आणि जबाबदार प्रशासन** – ग्रामस्थांची सनद, शासन आपल्या दारी, प्रशासकीय गतिमानता अभियान, सेवा हक्क अधिनियम प्रभावी अंमलबजावणी
- **सुशासनयुक्त पंचायत – पाचTचा अवलंब** – तंत्रज्ञान (Technology), कालमर्यादा (Timeline), पारदर्शकता (Transparancy), परिवर्तन (Transformation), सांघिक कार्य (Team work)

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

नाविन्यपूर्ण उपक्रम

- मागे वळून पाहा
- विधवा सन्मान योजना अंमलबजावणी करणे
- एकल मुलांचे संगोपन व शिक्षण करणे
- घर दोघांचे (पती व पत्नीच्या) नावाने करणे
- शैक्षणिक विशेष प्राविण्यप्राप्त विद्यार्थ्यांचा सत्कार करणे
- वयोवृध्द जोडप्यांचा सत्कार व सन्मान करणे व त्यांच्यासाठी विशेष सुविधा उपलब्ध करुन देणे.
- माजी सैनिकांचा सत्कार व सन्मान करणे
- कृषीभूषण, शेतीनिष्ठ शेतक-यांचा सत्कार व सन्मान करणे..
- विविध सामाजिक पुरस्कार प्राप्त व्यक्तींचा सत्कार व सन्मान करणे

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

ग्रामपंचायतीची सक्रियता

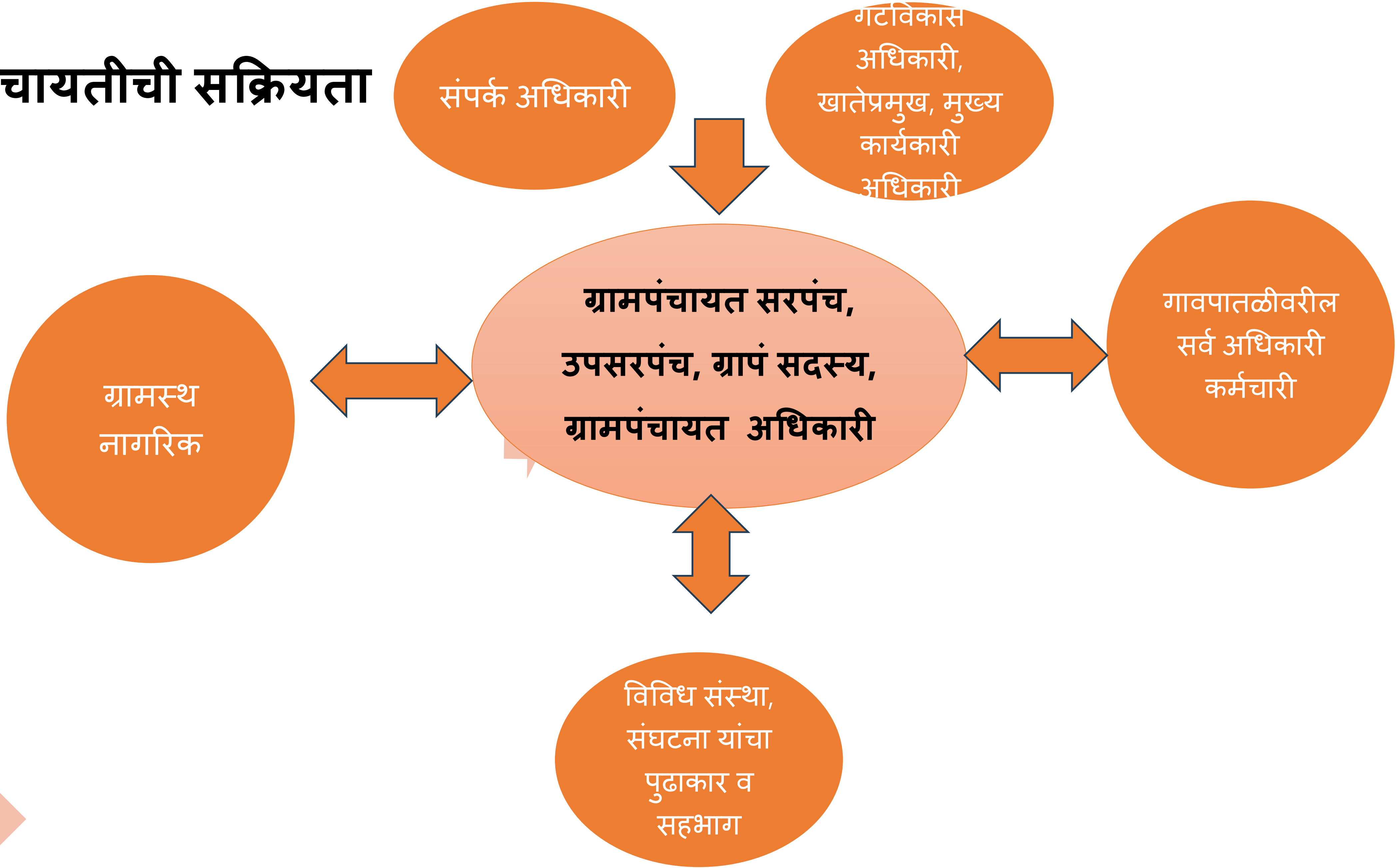

पंचायत विकास सूचकांक पोर्टल

Panchayat Advancement Index (PAI) Portal

Facilitating creation of a digital platform & ecosystem for focused implementation of interventions to achieve SDG 2030 agenda in rural India

PAI PANCHAYAT ADVANCEMENT INDEX PORTAL

ग्रामपंचायत शिरसी

ता. शिराळा, जि. सांगली.

सशक्त पंचायत सतत् विकास

Government of India
Ministry of Panchayati Raj

District: Sangli **Block:** Shirala

Panchayat : Shirashi

PAI 2022-23

73.15

Gram Panchayats PAI Score

GRADE: B - Performer

Gram Panchayats Populations
2272

A+	A	B	C	D
Achiever (90+)	Front Runner (75-90)	Performer (60-75)	Aspirant (40-60)	Beginner (0-40)

Theme	Score
Poverty-Free and Enhanced Livelihoods	75.72%
Healthy Panchayat	92.27%
Child Freindly Panchayat	75.31%
Water Sufficient Panchayat	72.74%
Clean and Green Panchayat	63.26%
Panchayat With Self-Sufficient Infrastructure	53.74%
Socially Just And Socially Secured Panchayat	69.36%
Panchayat With Good Governance	73.15%
Women Friendly Panchayat	71.51%

ग्रामपंचायतीची भूमिका व जबाबदारी

लोकसहभाग

- लोकांचा पुढाकार – शासनाचे मार्गदर्शन facilitation
- विविध समित्यांवर गावपातळीवर सामाजिक काम करणा-या व्यक्तींचा सहभाग
- डॉक्टर, वकील, शेतकरी, युवक यांचे सहकार्य - Brand Ambassador
- संपादक, पत्रकार, गावातील व्यवसाय व नोकरी निमित्त बाहेर गावी असलेल्या व्यक्तींना कार्यक्रमास बोलविणे
- विविध स्पर्धेचे आयोजन व विजेत्यांना बक्षीसे प्रदान
- नाविन्यपूर्ण उपक्रम

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

- नाविन्यपूर्ण उपक्रम
- विविध स्पर्धेचे आयोजन व विजेत्यांना बक्षीसे प्रदान
- संपादक, पत्रकार, गावातील व्यवसाय व नोकरी निमित्त बाहेर गावी असलेल्या व्यक्तींना कार्यक्रमास बोलविणे
- लोकांचा पुढाकार – शासनाचे मार्गदर्शन facilitation
- विविध समित्यांवर गावपातळीवर सामाजिक काम करणा-या व्यक्तींचा सहभाग
- डॉक्टर, वकील, शेतकरी, युवक यांचे सहकार्य - Brand Ambassador

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

जिल्हा परिषद व पंचायत समितीची भूमिका व जबाबदारी

- कार्यशाळा आयोजित करणे.
- ग्रामपंचायतींमध्ये स्पर्धात्मक व निरोगी वातावरण निर्मिती करणे.
- जिल्हा व तालुका स्तरीय लोकप्रतिनिधींना सहभागी करुन घेणे.
- ग्रामपंचायतींना नियमित भेटी देणे.
- तांत्रिक व प्रशासकीय मार्गदर्शन करणे.
- विविध उपक्रमात सहभागी होणे.
- श्रमदान, प्रचार फेरीत सहभागी होणे.
- सनियंत्रण करुन विविध उपक्रम व विभगामध्ये समन्वय साधणे.
- प्रचार व प्रसिध्दी करणे.
- संपर्क अधिका-यांच्या नियमित बैठका व आढावा घेणे.

सशक्त पंचायत सतत् विकास

सत्यमेव जयते

यशदा

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महिती, शिक्षण व संवाद (IEC)

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

पार्श्वभूमी

- महाराष्ट्राच्या विकासामध्ये **पंचायत राज संस्थांचे मोलाचे योगदान**.
- **त्रिस्तरीय पंचायत राज संस्थांमार्फत** ग्रामीण भागाचा सर्वांगीण विकास.
- राज्यातील बहुतांश विकास योजना **पंचायत राज संस्थांमार्फत राबवल्या जातात**.
- ग्रामपंचायत, पंचायत समिती व जिल्हा परिषद या संस्थांची **कार्यक्षमता व क्षमता वाढविणे आवश्यक**.
- विविध योजना **जिल्हा परिषदेच्या माध्यमातून राबवल्या** जातात.
  - या योजनांची **भावी व जलदगतीने अंमलबजावणी** करून लाभ **शेवटच्या घटकापर्यंत पोहोचविणे.**
- ग्रामीण भागातील नागरिकांचे **जीवनमान उंचावणे व लोकसहभाग वाढविणे**.
- आरोग्य, शिक्षण, उपजीविका व सामाजिक न्याय या क्षेत्रांमध्ये **ग्रामपंचायतींचा सक्रिय सहभाग**.
- **संत परंपरेचे मूल्य अंगीकारून गतीमान, प्रतिसादक्षम व समृद्ध पंचायत राज व्यवस्था घडविणे**.

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

महिती, शिक्षण व संवाद : गरज

विश्वास आणि ग्रामपंचायतीचा शाश्वत विकासासाठी कटिबद्धता निर्माण करणे

लोकसहभागातून विश्वासार्ह ग्रामपंचायत, शाश्वत विकास

विविध घटकांशी संवाद साधणे व लोकसहभाग वाढविणे

सर्वसमावेशक ग्रामविकास उपक्रम

(ग्रामपंचायत, स्थानिक संस्था, समुदायातील सर्व घटक, विशेष लक्ष गट)

गावाच्या सर्वांगीण विकासासाठी

शासकीय लाभांची / योजना माहिती लाभार्थ्यांपर्यंत सोप्या भाषेत पोहोचवणे

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान सहभागी करून लोकांना कृतीशील बनवणे

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

गावाच्या सर्वांगीण विकासासाठी IEC : संधी

गावाच्या सर्वांगीण विकासासाठी IEC : संधी

महिला बचतगटांचे सक्षमीकरण

सौर ऊर्जेचा प्रभावी वापर

आवास योजनेतील उद्दिष्टे पूर्ण करणे

महिलांच्या सुरक्षेसाठी सीसीटीव्ही प्रणाली बसविणे

ग्रामस्वच्छता व सुंदर गाव निर्मिती

जमा होणाऱ्या निधीतून स्थानिक विकासा

आकर्षक व सुबक शाळांची उभारणी

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

IEC ग्रामपंचायतीकडून साध्य होणारी उद्दिष्टे

लोकसहभाग व श्रमदान : सक्रिय लोकचळवळीद्वारे सर्वसमावेशक विकास

सुशासनयुक्त पंचायत : लोकाभिमुख, पारदर्शक व सक्षम पंचायत प्रशासन

उपजीविका विकास व सामाजिक न्याय : रोजगार निर्मिती आणि सामाजिक समानतेस प्राधान्य.

सक्षम पंचायत : स्वनिधी, CSR व लोकवर्गणीच्या माध्यमातून आर्थिक स्वावलंबन

गावपातळीवरील संस्था सक्षमीकरण :

शाळा, अंगणवाडी, आरोग्य केंद्र यांसारख्या संस्थांना बळकटी.

जल समृद्ध, स्वच्छ व हरित गाव : जल व्यवस्थापन, स्वच्छता व पर्यावरण संवर्धनाची अंमलबजावणी

योजनांचे अभिसरण : मनरेगा व इतर शासकीय योजना प्रभावीपणे एकत्रित राबवणे

महाराष्ट्र शासन

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

गावपातळीवर आयईसीसाठी भागधारकांची निवड

ग्रामपंचायतीच्या शाश्वत विकासावर थेट परिणाम करणारे प्राथमिक भागधारक

- ग्रामसभा (सर्व ग्रामस्थ)
- सरपंच, ग्रामपंचायत सदस्य ,
- ग्रामसेवक / ग्रामविकास अधिकारी
- रोजगार सेवक / मनरेगा फील्ड असिस्टंट
- आंगणवाडी सेविका व मदतनीस / अशा वर्कर
- ANM / ग्रामआरोग्य सेविका
- शाळेचे शिक्षक / मुख्याध्यापक
- कृषी सहाय्यक / विस्तार अधिकारी
- शेतकरी गट, जल वापर संघ, CBOs , युवक मंडळे
- पशुधन पर्यवेक्षक / पशुवैद्यकीय अधिकारी
- पाणीपुरवठा व स्वच्छता कर्मचारी (पाणीपुरवठा विभाग)
- कुटुंब कल्याण कर्मचारी / आरोग्य कार्यकर्ता
- महिला बचत गट, महिला व बालविकास विभाग कर्मचारी

ज्यांच्या वर्तनाचा किंवा कृतींचा प्राथमिक भागधारकांच्या वर्तनावर थेट परिणाम होतो

- पंचायत समिती, जिल्हा परिषद विविध शासकीय विभाग (पाणीपुरवठा, कृषी, आरोग्य, शिक्षण, ग्रामीण विकास इ.)
- मनरेगा, जल जीवन मिशन, स्वच्छ भारत अभियान यांसारख्या योजना
- CSR संस्था व स्थानिक उद्योग/व्यवसायिक
- मीडिया व जनसंपर्क माध्यमे
- स्वयंसेवी संस्था (NGOs), शैक्षणिक संस्था

धोरण व मार्गदर्शन करणारे घटक

- राज्य शासन व विभागीय अधिकारी
- धोरण आखणाऱ्या व नियामक संस्था
- संशोधन संस्था, विद्यापीठे व थिंक-टँक्स
- आंतरराष्ट्रीय/राष्ट्रीय सहकार्य संस्था (UN, CSR networks इ.)

परिणामकारक IEC कसे करावे?.

मूल्यमापन

उपक्रमाचे परिणाम तपासणे आवश्यक. यामुळे **काय चांगले झाले, काय सुधारता येईल हे लक्षात येते.**

उद्दिष्टांची स्पष्टता

- उपक्रमाचे उद्दिष्ट काय आहे? कोणते परिणाम साध्य करायचे आहेत? हे स्पष्ट असणे आवश्यक.

अनेक माध्यमांचा वापर

- **IEC उपक्रम छापील माध्यमे, रेडिओ, टीव्ही, सोशल मीडिया** या सर्व मार्गांनी पोहोचवणे.
- यामुळे **संदेश अधिक लोकांपर्यंत पोहोचतो** आणि **लक्षात राहतो.**

लक्षीत गट विश्लेषण

- लक्ष्यित गट कोण आहे? त्यांची गरज, आवडीनिवडी व अडचणी काय आहेत?
- यानुसार संवाद घडवणे महत्त्वाचे

प्रभावी संदेशवहन

- संदेश **स्पष्ट, संक्षिप्त आणि पटवून देणारा** असावा. तो प्रेक्षकांच्या गरजा व आवडींशी जोडलेला असावा

महाराष्ट्र शासन

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

IEC चे उद्दिष्ट

संघटित करणे

ग्रामपंचायतींना स्वयंपूर्ण आणि शाश्वत बनवण्यासाठी गावकऱ्यांना संघटित करणे आणि सक्रिय सहभाग मिळवणे

सक्रिय लोकसहभाग

विविध सहभागी उपक्रमांद्वारे आणि नवोपक्रमांद्वारे समुदायाला एकत्रित करणे.

प्रोत्साहन द्या

शासकीय योजनांविषयी जाणीव व मागणी वाढवणे व शाश्वतता व स्वयंपूर्ण ग्राम पंचायत विकासासाठी प्रोत्साहन देणे

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान IEC उपक्रम

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

- ग्रामीण विकास संबंधित विभागाकडे उपलब्ध असलेल्या विविध सरकारी योजनांचे पोस्टर्स आणि ब्रोशर उपयोग
- विविध राज्य केंद्रीय ग्रामीण विकास पुरस्कार विजेत्या ग्रामपंचायतींच्या यशोगाथा - राष्ट्रीय पंचायत पुरस्कार , माझी वसुंधरा- अभियान ई.
- **जनसंपर्क माध्यमे (Mass Media/ MID / Social Media)**
  - फेसबुक संदेश (ऑडिओ/व्हिडिओ/फोटो)
  - व्हॉट्स ॲप ग्रुप मेसेज
- मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान संबंधित २-५ मिनिटांच्या व्हिडिओ
- सामुदायिक रेडिओ केंद्रे (Community Radio Stations - CRS)
- विशेष दिवसांचे आयोजन
- स्थानिक विविध उपक्रम-चित्ररथ-रथयात्रा, प्रभातफेरी,शालेय स्तरावरील उपक्रम

https://youtube.com/playlist?list=PLeUNSclsHnjyD4QXiYEOnoteA7mYNk0WK&si=t-fDxTPL7N0d6GuC

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

PANCHAYAT ADVANCEMENT INDEX PAI PORTAL

Gram Panchayat Development Plan
Sabki Yojana Sabka Vikas

eGRAMSWARAJ

सशक्त पंचायत सतत् विकास

स. न. वि .वि .श्री कृपेकरून आमचे येथे आमचे घरी

चि.सौ.का.समृद्धी
शाश्वत विकास निर्देशांक
रा.आदर्शगाव यांची सुकन्या

सबकी योजना
सबका विकास

चि.पंचायतराज
उमेद लखपती ग्रामस्वराज
रा. श्रमदान नगर यांचे चिरंजीव

सस्नेह निमंत्रण

मिती भाद्रपद कृ.||११ ,शके १९४७ बुधवार दि.१७ सप्टेंबर २०२५ रोजी सकाळी ११ वा ०० मि. या शुभमुहूर्तावर ग्रामसभा द्वारे शुभारंभ करण्याचे योजिले आहे.तरी या मंगल प्रसंगी आपण सहकुटुंब सहपरिवार उपस्थित राहून वधूवरास शुभाशिर्वाद द्यावेत हि नम्र विनंती

-- आपले स्नेहांकित --

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायत राज अभियान

महाराष्ट्र ग्रामपंचायत अधिनियम
प्रधानमंत्री आवास योजना
जल जीवन मिशन
राष्ट्रीय ग्रामीण जीवनान्नोती अभियान
संत गाडगेबाबा ग्रामस्वच्छता अभियान
कौशल्य विकास प्रशिक्षण

महात्मा गांधी ग्रामीण रोजगार हमी योजना
स्वच्छ भारत मिशन
राष्ट्रीय ग्रामीण आरोग्य अभियान
प्रधानमंत्री सूक्ष्मसिंचन योजना
सामाजिक अर्थसहाय योजना
रस्ते /पाणंद सुधार योजना

बाल सभा	वार्ड सभा	वंचित घटक सभा	महिला सभा	ग्रामसभा
शनिवार	रविवार	सोमवार	मंगळवार	बुधवार
दि.१३ सप्टेंबर २०२५	दि.१४ सप्टेंबर २०२५	दि.१५ सप्टेंबर २०२५	दि.१६ सप्टेंबर २०२५	दि.१७ सप्टेंबर २०२५

संकल्पना व रचना श्रीधर अच्युतराव कुलकर्णी विस्तार अधिकारी (कृषि) जिल्हा परिषद सांगली 7972726475

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्र शासन

ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

यशदा

ग्रामपंचायत सभा प्रसिद्धी

ग्रामसभा

बालसभा

महिला सभा

प्रचार फेरी

चित्ररथ

महाराष्ट्र शासन

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्रात सध्या ३१ कार्यरत सामुदायिक रेडिओ केंद्रे (Community Radio Stations - CRS)

भारत सरकारच्या माहिती आणि प्रसारण मंत्रालयाच्या माहितीनुसार महाराष्ट्रात सध्या **३१ कार्यरत सामुदायिक रेडिओ केंद्रे (Community Radio Stations - CRS)** आहेत.

ही केंद्रे विविध **जिल्ह्यांमध्ये कार्यरत** असून **शैक्षणिक संस्था, कृषी विज्ञान केंद्रे** (कृषी विज्ञान केंद्रे - KVKs) तसेच **स्वयंसेवी संस्था (NGOs)** यांच्या माध्यमातून चालविली जातात.

सामुदायिक रेडिओ हा **स्थानिक लोकांच्या अभिव्यक्तीसाठी, माहितीच्या प्रसारासाठी आणि सांस्कृतिक जतनासाठी** एक महत्त्वपूर्ण मंच ठरतो.

तो **स्थानिक भाषेत, बोलीत व संदर्भात लोकांच्या गरजा व आवडी** पूर्ण करण्याचे कार्य करतो.

सरासरी प्रत्येक CRS **सुमारे २.५ लाख लोकसंख्या व्यापते**, जरी महाराष्ट्रातील अनेक शहरांच्या मध्यभागी आहेत आणि लक्षणीयरीत्या **जास्त लोकसंख्या व्यापतात..**

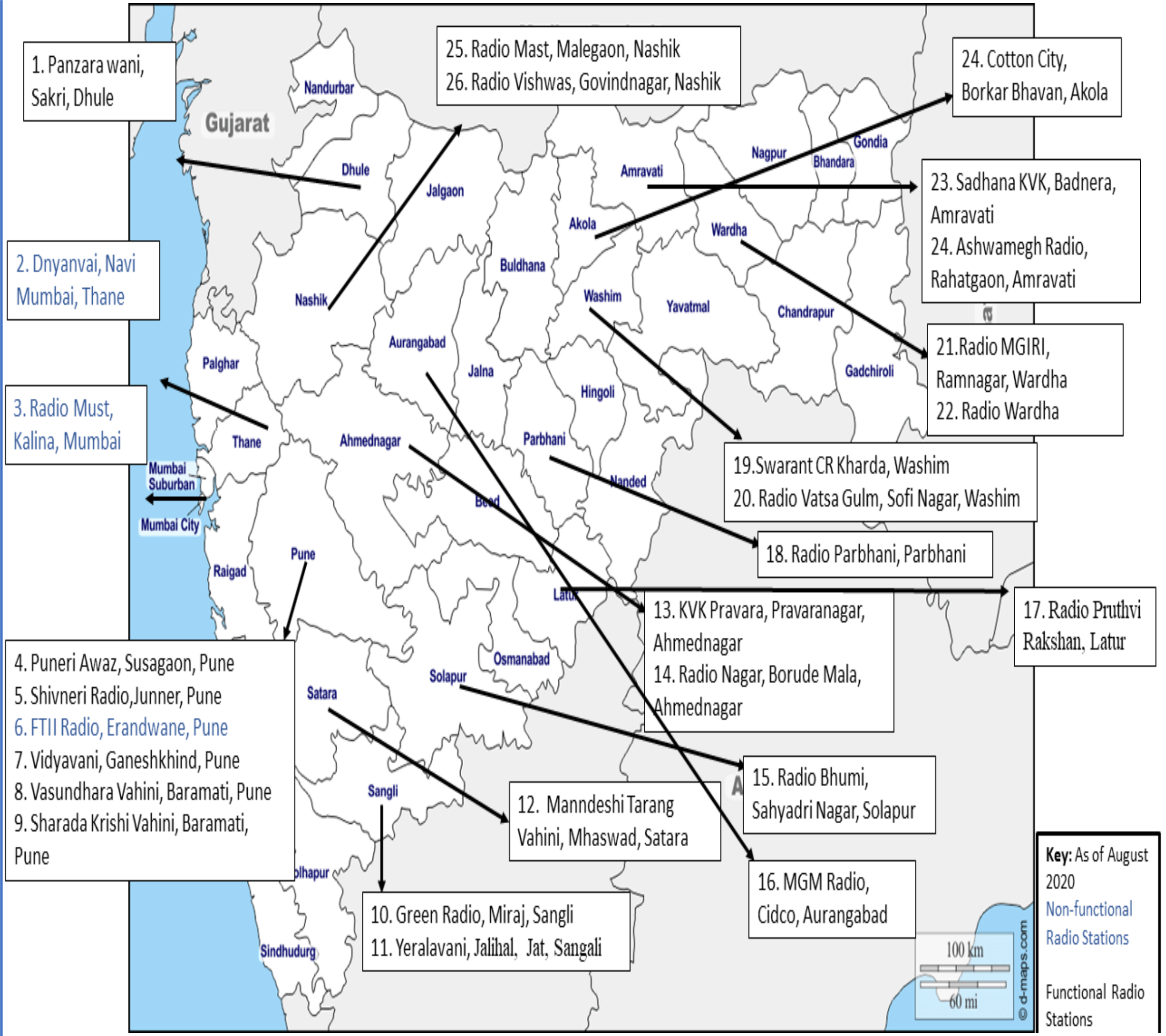

महाराष्ट्र शासन

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्रात सध्या ३१ कार्यरत सामुदायिक रेडिओ केंद्रे (Community Radio Stations - CRS)

Sr. No.	District	Community Radio Station	Organisation
1	Ahmednagar	Radio Nagar 90.4 FM	Snehalaya
2	Ahmednagar	Radio Pravara Community Radio	Pravara Medical Trust
3	Ahmednagar	Krishi Vahini	Krishi Vigyan Kendra, Ahmednagar
4	Akola	Radio Akola 90.8 FM	Akola Zilha Shetkari Va Shetmajur Vikas Sanstha
5	Akola	Radio City FM 90.4	Akola College of Journalism & Mass Communication
6	Amravati	Radio Vatsagulm	Vidarbha Youth Welfare Society
7	Amravati	Sadhana Radio	Krishi Vigyan Kendra, Durgapur
8	Aurangabad	MGM Community Radio	Mahatma Gandhi Mission
9	Aurangabad	Radio Ranvara	MGM Krishi Vigyan Kendra
10	Buldhana	Radio Silver City	Dnyanganga Shikshan Prasarak Mandal
11	Chandrapur	Lok-Sanchar	Gondwana University
12	Jalna	Radio Mazha	Krishi Vigyan Kendra, Jalna
13	Kolhapur	Radio Panhala	Panhala Hill Station Municipal Council
14	Kolhapur	Shivshakti	Krishi Vigyan Kendra, Talsande
15	Latur	Radio Avhaan	Manjara Charitable Trust

Sr. No.	District	Community Radio Station	Organisation
16	Mumbai	Jago Mumbai	Hari-Om Sai-Om Public Trust
17	Mumbai	MUST Radio	The University of Mumbai
18	Nagpur	Radio Madhuban	Prajapita Brahma Kumaris Ishwariya Vishwa Vidyalaya
19	Nanded	Radio Yashwant	Yashwant Mahavidyalaya
20	Nashik	Radio Vishwas	Vishwas Dhyan Prabodhini & Research Institute
21	Nashik	Radio MIIT	Madhura Trust
22	Parbhani	Radio Parbhani	Vasantrao Naik Marathwada Krishi Vidyapeeth
23	Pune	Radio FTII	Film & Television Institute of India
24	Pune	Radio Shivneri	Savitribai Phule Mahila Vikas Sanstha
25	Pune	Vasundhara Vahini	Vidya Pratishthan's Institute of Information Technology (VIIT)
26	Pune	Vidyavani	Savitribai Phule Pune University
27	Sangli	Green Radio	Sasneha Kala Krida Mandal
28	Satara	Manndeshi Tarang Vahini	Mann Deshi Foundation
29	Solapur	Radio Bhumi	Shriram Gramin Sanshodhan Vikas Pratishthan
30	Wardha	Radio MGIRI	Mahatma Gandhi Institute for Rural Industrialization
31	Washim	Swaranant CRS	Swaranant Community Radio Station (KVK)

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

सोशल मीडियाचे महत्त्व (Significance of Social Media)

स्थानिक **अभियान जागरूकता निर्माण करणे व** माहिती देणे

स्वयंपूर्ण व शाश्वत ग्रामपंचायत विकासाचे कार्यात लोकसभाच्या माध्यमातून विकास करणे

नागरिकांना प्रेरित करून सक्रिय लोकचळवळीद्वारे सर्वसमावेशक विकास घडवणे

- **स्थानिक यशोगाथांचा प्रसार**
- विविध शासकीय ग्रामीण विकास योजनांतर्गत **ग्रामपंचायत किंवा पंचायत समिती स्तरावर** यशस्वी उपक्रम सोशल मीडियावर मांडणे
- स्थानिक प्रेक्षकांना ग्रामीण विकास योजनांतर्गत भावणारा आणि प्रेरणा देणारा संदेश पोहोचवणे

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान

वर्तन बदलासाठी प्रेरणा

ग्रामपंचायतीच्या मालकीभावनेतून योजना, सेवा व पायाभूत सुविधांचे देखभाल व संचालन यामध्ये सहभाग वाढवणे

संदेशाचा विस्तार (Amplification)

भागीदार संस्था, संघटना व व्यक्तींसोबत संवाद साधून अधिक व्यापक प्रेक्षकवर्गापर्यंत संदेश पोहोचवणे

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

महाराष्ट्र शासन

सोशल मीडियाचे महत्त्व (Significance of Social Media)

ग्रामीण पातळीवरील संदेशांचा विस्तार

- गावकुसातून आलेल्या अनुभव, उपक्रम व यशोगाथा मोठ्या प्रमाणावर पोहोचवणे
- स्थानिक आवाजाला प्रादेशिक व राष्ट्रीय व्यासपीठावर नेणे

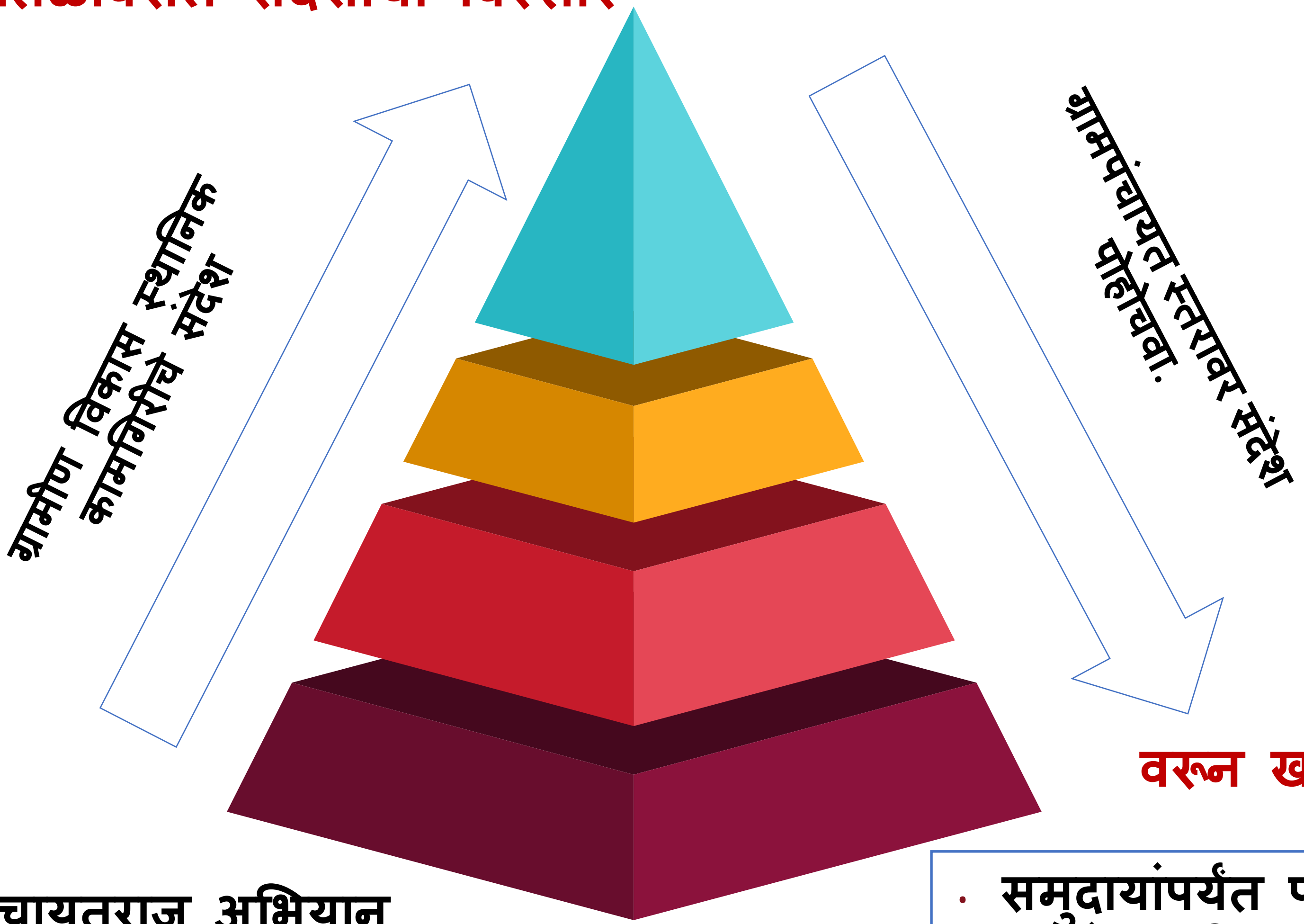

वरून खाली येणारे संदेश

- **मुख्यमंत्री समृद्ध पचायतराज अभियान भागधारक**

- **समुदायांपर्यंत पोहोचणे**
- **इतरांना प्रेरित करण्यासाठी आणि जनजागृती वाढवण्यासाठी लाभार्थी**

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

ग्रामपंचायतीने सोशल मीडियावर पोस्ट करावयाची सामग्री

ग्रामीण विकास योजनांअंतर्गत ग्रामपंचायत पातळीवरील कामगिरी

जनजागृती संदेश

लाभार्थी ऑडिओ/व्हिडिओ अभिप्राय

स्थानिक यशोगाथा

विविध सामुदायिक सहभाग कार्यक्रम

अभियानात सहभागी होण्यासाठी प्रेरित करू शकतील अशा पोस्ट

स्थानिक प्रेरकांच्या मुलाखती

यशदा

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृद्ध पंचायतराज अभियान अंतर्गत समुदाय व लोकसहभाग वाढविण्यासाठीच्या IEC उपक्रमासाठी विचारात घ्यायला हवेत:

- ✓माझ्या स्थानिक समुदायासाठी कोणता संदेश द्यावा ?
- ✓सर्व प्रश्न व आव्हानांसाठी एकच IEC संदेश चालेल का ?
- ✓IEC मोहीम आखताना किंवा संदेश तयार करताना काय लक्षात घ्यावे ?
- ✓कठीण गटांपर्यंत पोहोचण्यासाठी कोणत्या युक्त्या वापरता येतील ?
- ✓प्रत्येक IEC उपक्रमासाठी स्वतंत्र बजेट लागते का ?
- ✓IEC संदेश तयार करताना हवामान बदल व पर्यावरण शाश्वतता लक्षात घ्यावी का ?
- ✓आमच्या IEC योजनांमध्ये लिंग व समानतेवर भर आहे का ?
- ✓मर्यादित टीम असूनही IEC चा विस्तार कसा करता येईल ?
- ✓IEC उपक्रमांचे परीक्षण (Monitoring) करणे गरजेचे आहे का ?
- ✓याशिवाय आणखी काही मुद्दे विचारात घ्यायला हवेत का ?

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

सोशल मीडियाचा वापर

महाराष्ट्र शासन
ग्रामविकास व पंचायतराज विभाग

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

इतर प्रभावी प्लॅटफॉर्म

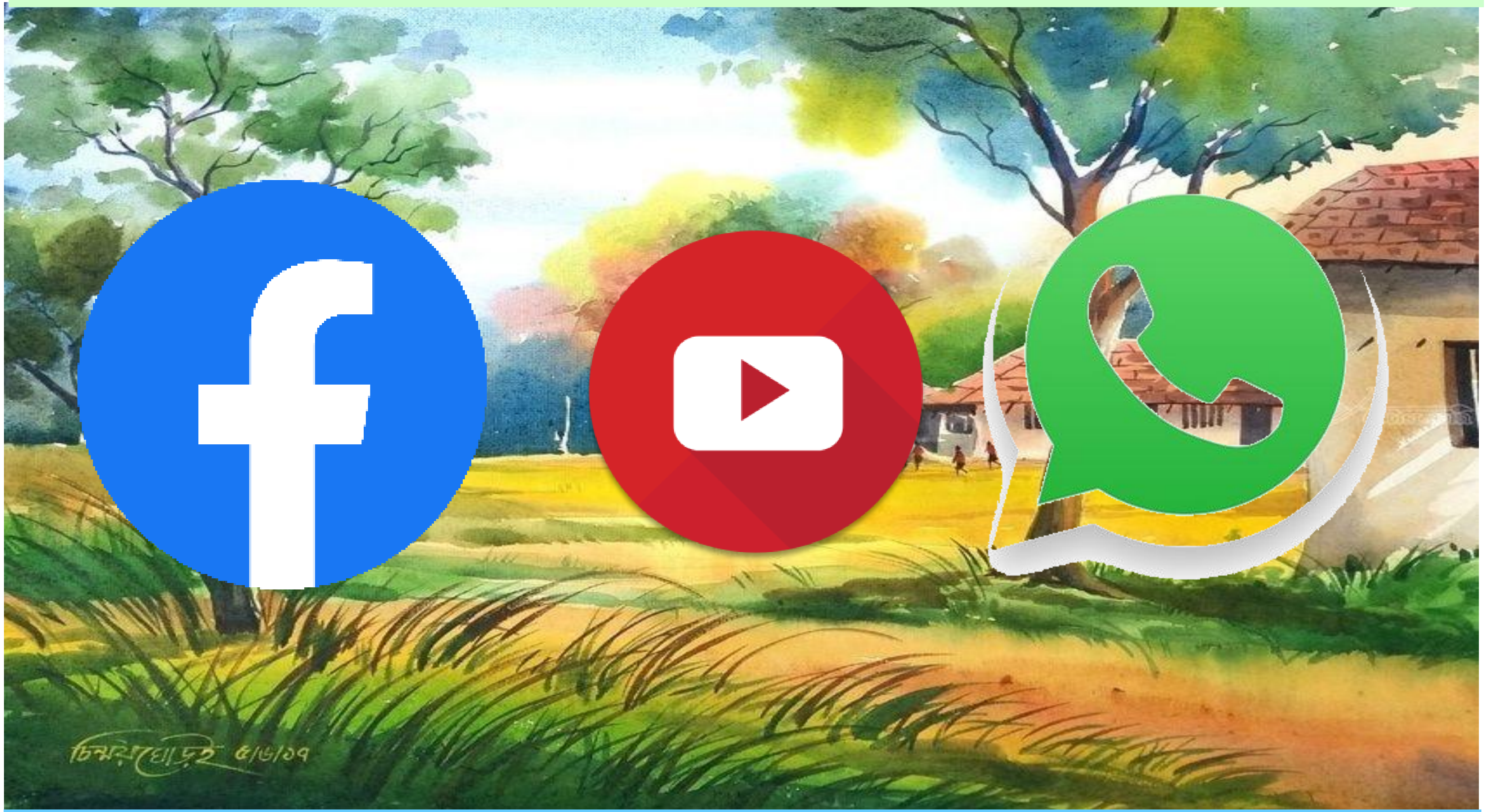

जिल्हा/ब्लॉक/ग्रामपंचायतीने देखील या प्लॅटफॉर्मचा वापर करावा.

यशदा

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

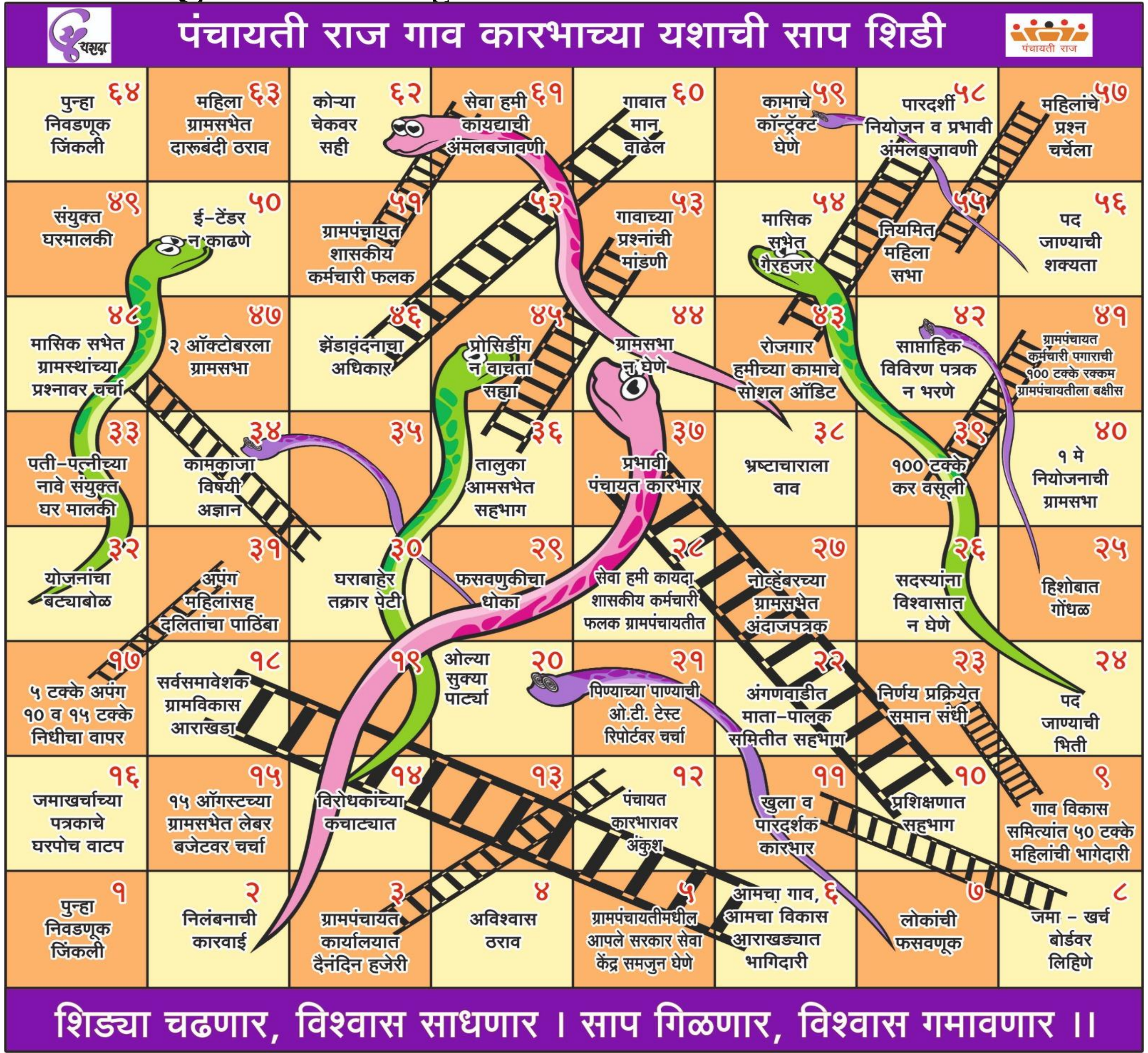

Panchayati Raj

मुख्यमंत्री समृध्द पंचायतराज अभियान

Azadi Ka Amrit Mahotsav

G20

महाराष्ट्र शासन